

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

**МЕТАФОРА В ОПИСІ СИТУАЦІЇ ВІЙНИ В НІМЕЦЬКИХ
ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ**

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»
студентки 4-го курсу
освітньої програми
*«Німецька філологія та переклад,
англійська мова»*,
спеціальність – 035.043 «Германські мови та
літератури (переклад включно), перша –
німецька»

Ольги Вікторівни БУЧЕК

Науковий керівник:

канд. пед. н., асистент кафедри германської
філології та перекладу Тетяна ШОВКОВА

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

кафедри германської філології та перекладу

протокол № 12 від «11» серпня 2024 року

завідувач кафедри

к.філол.н., доц. Олександр СТАСЮК

КИЇВ

2024

Анотація

«МЕТАФОРА В ОПИСІ СИТУАЦІЇ ВІЙНИ В НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ»

Обрана тема набуває актуальності в сучасних політичних умовах, оскільки присвячена метафорам в описі ситуації війни, які після російського повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року почали активно з'являтися в німецьких публіцистичних текстах і відповідно потребують аналізу та дослідження.

Об'єктом дослідження виступає метафора і її функції в публіцистичних текстах.

Предметом дослідження є метафори в німецькомовних публіцистичних текстах, які присвячені висвітленню теми російсько-української війни.

Мета роботи полягає в аналізі видів метафор та їхніх функцій в німецькомовних публіцистичних текстах, які висвітлюють російсько-українську війну.

Для досягнення цієї мети потрібно розв'язати такі завдання: охарактеризувати поняття метафори в сучасній лінгвістиці; розглянути наявні класифікації метафор; вивчити функції метафор в публіцистичному тексті; визначити види метафор, представлених у німецькомовних публіцистичних текстах на тему російсько-української війни; описати функції метафор в досліджуваних текстах.

Під час проведення дослідження було використано такі методи: критичний аналіз літератури; метод аналізу дефініцій; метод суцільного відбору, за допомогою якого було відібрано метафори для дослідження; методи аналізу та синтезу, що дали змогу класифікувати вибрані метафори; дедуктивний метод, який дозволив сформулювати твердження про значення

метафор у німецьких публіцистичних текстах; метод узагальнення та систематизації зібраного матеріалу та одержаних результатів.

У результаті дослідження було охарактеризовано типи метафор у сучасних німецьких публіцистичних текстах і здійснено їхню класифікацію; проаналізовано функції метафори в контексті опису російсько-української війни; визначено найбільш поширені види метафор у німецьких публіцистичних текстах, присвячених темі війни; сформульовано твердження про значення метафор у німецьких публіцистичних текстах.

Ключові слова: метафора, публіцистичний текст, російсько-українська війна, німецька публіцистика, функції метафор.

Abstract

"METAPHOR IN THE DESCRIPTION OF THE WAR IN GERMAN PUBLICISTIC TEXTS"

The chosen topic is becoming increasingly relevant in the current political situation, as it is devoted to metaphors in describing the situation of war, which began to appear in German publicistic texts after the full-scale Russian invasion of Ukraine on 24 February 2022, and accordingly require analysis and research.

The object of the research is metaphor and its functions in publicistic texts.

The subject of the research is metaphors in German publicistic texts on the topic of the Russian-Ukrainian war.

The aim of the research is to analyse the types of metaphors and their functions in German publicistic texts on the Russian-Ukrainian war.

To achieve this goal, the following tasks have to be solved: to characterise the definition of metaphor in modern linguistics; to consider the existing classifications of metaphors; to study the functions of metaphors in a publicistic text; to identify the types of metaphors presented in German publicistic texts on the topic of the Russian-Ukrainian war; to describe the functions of metaphors in the studied texts.

The following methods were used for the research: critical analysis of the literature; method of analysis of definitions; method of complete selection, which was used to select metaphors for the research; methods of analysis and synthesis, which allowed to classify the selected metaphors; deductive method, which allowed to formulate statements about the meaning of metaphors in German publicistic texts; method of generalisation and systematisation of the collected material and the obtained results.

The research has resulted in the characterisation of types of metaphors in modern German publicistic texts and their classification, the analysis of the functions of metaphors in the context of the description of the Russian-Ukrainian war, the identification of the most frequent types of metaphors in German publicistic texts on the topic of war, and the formulation of statements about the meaning of metaphors in German publicistic texts.

Keywords: metaphor, publicistic text, Russian-Ukrainian war, German publicistics, functions of metaphors.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	11
1.1. Сучасне наукове розуміння поняття «метафора».....	11
1.2. Класифікації метафор.....	19
1.3. Функції метафор у публіцистичному тексті.....	35
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИ В ОПИСІ СИТУАЦІЇ ВІЙНИ В НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	44
2.1. Критерії відбору німецькомовних публіцистичних текстів.....	44
2.2. Класифікація метафор у німецькомовних публіцистичних текстах на тему російсько-української війни.....	47
2.3. Функції метафор у німецькомовних публіцистичних текстах на тему російсько-української війни.....	50
Висновки до розділу 2.....	54
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	65
ZUSAMMENFASSUNG	68
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

24 лютого 2022 року російське повномасштабне вторгнення в Україну сколихнуло всю Європу. Загарбницька війна одразу ж стала найбільш обговорюваною темою на шпальтах газет і в інтернет-виданнях у всьому світі. У зв'язку з цими політичними подіями в німецькомовних джерелах почало з'являтися багато публіцистичних текстів, які висвітлюють дану ситуацію. Життя людей завжди знаходить своє віддзеркалення в мові, що виражається у постійних змінах, які спричинені пристосуванням до нових умов існування. Це у свою чергу вимагає проведення досліджень нових реалій і постійного оновлення знань про мову.

Публіцистичні тексти не лише відображають найактуальнішу суспільну інформацію, а й слугують потужним інструментом впливу на суспільство. Значення метафори в публіцистичному тексті важко переоцінити. Цей художній засіб допомагає не лише привернути увагу аудиторії і сформуванню потрібний емоційний стан, але й зробити повідомлення більш ефективним, додаючи йому образності, яскравості і важливості.

Метафора завжди викликала наукову зацікавленість у багатьох вчених. Значну увагу її дослідженню приділяли Хадумод Бусман, Хельга Скірл, Моніка Шварц-Фрізель, Марго Реймер, Елізабет Кемп, Гаральд Вайнріх, Джордж Лакофф, Ерл Маккормак, Марк Джонсон, Т. А. Єщенко, С. Я. Єрмоленко, О. О. Тараненко, О. А. Галич, Р. Т. Гром'як та інші. Хоча цьому художньому засобу присвячено багато наукових праць, проте вони не є вичерпними та потребують подальшого поглиблення та систематизації. У сучасних політичних умовах з'являються німецькі публіцистичні тексти, в яких використовуються нові метафори для опису ситуації російсько-української війни, що потребують аналізу та дослідження. Наведені аргументи зумовлюють **актуальність** обраної теми.

Об'єктом дослідження є метафора та її функції в публіцистичному тексті.

Предметом дослідження виступають метафори в німецькомовних публіцистичних текстах, які присвячені висвітленню теми російсько-української війни.

Метою роботи є аналіз видів метафор та їх функцій в німецькомовних публіцистичних текстах, які висвітлюють російсько-українську війну.

Для реалізації поставленої мети були сформульовані такі **завдання**:

- 1) охарактеризувати поняття метафори в сучасній лінгвістиці;
- 2) розглянути наявні класифікації метафор;
- 3) вивчити функції метафор в публіцистичному тексті;
- 4) визначити види метафор, представлених у німецькомовних публіцистичних текстах на тему російсько-української війни;
- 5) описати функції метафор в досліджуваних текстах.

Для розв'язання завдань були використані наступні **методи дослідження**:

- 1) критичний аналіз літератури з проблеми дослідження;
- 2) метод аналізу словникових дефініцій;
- 3) метод суцільного відбору, що дав змогу виокремити метафори для дослідження;
- 4) аналіз і синтез, за допомогою яких була здійснена класифікація досліджених метафор;
- 5) дедуктивний метод, за допомогою якого було виведено твердження про значення метафор у німецьких публіцистичних текстах;
- 6) метод узагальнення та систематизації обраного матеріалу й отриманих результатів.

Матеріал дослідження складають 60 метафоричних одиниць, виокремлених шляхом суцільного відбору із 21 німецького публіцистичного тексту на тему російсько-української війни, серед яких 7 — з розділу «Новини» («Nachrichten»), а також 13 журналістських статей та 1 інтерв'ю, які

було опубліковано в популярних німецьких виданнях: газетах «Die Zeit», «Die Welt» та «Der Tagesspiegel», часописі «Focus», журналі «Der Spiegel», на каналі «Deutsche Welle», у службі новин «Tagesschau», газеті-таблоїді «Bild».

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена тим, що в роботі виокремлено типи метафор, що використовуються в сучасних німецьких публіцистичних текстах, здійснена їхня класифікація; досліджено функції метафор в описі ситуації війни; визначено найпоширеніший вид метафор у німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни; виведено твердження про значення метафор у німецьких публіцистичних текстах.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у процесі викладання практичного курсу стилістики німецької мови.

Обсяг та структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 93 сторінок, обсяг основного тексту – 53 сторінки.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, його актуальність, мету та завдання роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження, його наукову новизну та практичне значення.

У першому розділі визначено й проаналізовано поняття метафори в сучасній лінгвістиці; розглянуто наявні класифікації метафор; охарактеризовано функції метафор в публіцистичному тексті.

У другому розділі відібрано та систематизовано види метафор, представлені у сучасних німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни; представлені види метафор проілюстровано прикладами та проаналізовано.

У загальних висновках викладено основні теоретичні та практичні результати дослідження.

Список використаної літератури налічує 40 позицій, серед яких 7 – джерела іноземною мовою.

Список джерел ілюстративного матеріалу складається із 21 позиції.

У додатках наведено 2 таблиці, одна з яких представляє семантико-стилістичну класифікацію метафор за Т. А. Єщенко, а друга – результати дослідження у вигляді 60 текстових фрагментів із сучасних німецьких публіцистичних текстів на тему російсько-української війни, що містять метафоричні одиниці, разом із зазначенням їхніх видів і функцій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

1.1. Сучасне наукове розуміння поняття «метафора»

Метафора неодноразово привертала увагу науковців, що підтверджується великою кількістю визначень, запропонованих філологами різних історичних епох. З плином часу значення терміну постійно розширювалося, і сьогодні «метафора» - це вже не просто перехід за подібністю чи аналогією, а складна багатофункціональна дискурсивна категорія, яка має тенденцію до відокремлення як самостійний науково-міждисциплінарний термін.

Метафора є одним з найефективніших засобів збагачення мови. Вона також відіграє роль у концептуалізації реальності та формуванні суспільних уявлень. [24, с. 45].

Метафора існує понад дві тисячі років. Аристотель, Цицерон і Квінтіліан вже давали їй визначення, а схоластична риторика передала їх крізь століття [40, с. 3].

Слово "метафора" походить від грецького терміна, що означає "перенесення". Витоки вчення про метафору можна знайти в "Поетиці" філософа Аристотеля. У розділі "Про мистецтво поезії" він зазначає, що *«метафора – це перенесення слова зі зміненим значенням з роду на вид, або з виду на вид, або за аналогією»* [2, с. 34].

Метафора традиційно розуміється як лінгвістичне явище: як щось, що продукується і розуміється носіями природної мови. У такому розумінні метафори розглядаються як особливий вид мовного вираження або як мовні вирази, що використовуються у певний спосіб. [37, с. 23-44].

Скірл і Шварц-Фрізель пропонують таке визначення метафори: це особлива форма небуквального вживання виразу в певній комунікативній

ситуації. Об'єкт, який охоплюється лексичним значенням виразу, і об'єкт, на який цей вираз посилається при метафоричному вживанні, перебувають (зазвичай) у певних відносинах подібності або аналогії. [39, с. 4].

Буссман також дає схоже визначення, називаючи метафори мовними образами, які ґрунтуються на відношенні подібності між двома об'єктами або поняттями, тобто перенесення значення відбувається на основі ідентичних або подібних ознак значення. [34, с. 434-435]

Вагомий внесок у дослідження метафори зробили також О. А. Галич, Р. Т. Гром'як, С. Я. Єрмоленко, О. О. Тараненко [6; 19; 13; 31]. В Україні термін «метафора» увійшов у науковий обіг у «формально-поетикальний» (як зазначає Л. Білецький) період формування філологічних дисциплін. Це був час, коли мовознавчо-літературознавчий дискурс був переважно зосереджений на поезії та риторичі, орієнтованих на класичні мистецькі традиції. Показовим прикладом функціонування терміна «метафора» в цей період є поетика Митрофана Довгалевського «Сад поетичний» (1736), де автор у спеціальному підрозділі «Про метафору» виклав основні поняття теорії метафори. Він визначає цей троп як «перенесення власного значення одного слова на невласне з огляду на певну подібність» [9, с. 303].

Митрофан Довгалевський зазначає, що метафора здійснюється чотирма способами, а саме шляхом перенесення значення:

- від живої речі на живу (наприклад: «скромний голуб», «гордий павич», «говірлива сорока», «людина, яка гавкає», «лисиця живе хитро», «розумний собака», «кінь, що летить», «лев — цар звірів», «повільний бик»);
- від неживої речі на неживу (наприклад: «солодка мова», «дорога чесність», «ріка красномовства», «ясність мови», «золоте сонце», «вогняний дощ», «ясне горе», «солодка порада», «золоті уста», «сніжна білість», «рожеві щоки», «блискуча слава»);

- від живої речі на неживу (наприклад: «сліпа ніч», «ангельська чесність», «жива вода», «розгніване море», «камінь росте», «ткати історію», «кувати фавулу», «соромлива троянда»);
- від неживої речі на живу (наприклад: «ясна людина», «дорогий студент», «запальний воїн», «запеклий ворог», «залізна баба», «квітуха молодість», «розбита людина», «син — підпора батька»). [9, с. 303].

Також Довгалецький виділяє три причини вживання метафори. Першою є крайня потреба, яка виникає через те, що деякі речі не мають власних слів-визначень, тому їх доводиться називати переносними словами (наприклад: «виноградні грона переливаються блиском», «тверда людина», «важка жінка», «посіви відчувають спрагу»). Другою причиною використання метафори є бажання посилити значення. Наприклад, краще вжити словосполучення «допустив помилку», ніж «помилився», або «розривається з ревнощів» замість «ревнує». Третьою причиною є бажання надати мові краси та чарівності, використовуючи метафори замість слів у прямому значенні. Наприклад, краще використати словосполучення «світло промови», ніж «гарна промова», або «ріка красномовства» замість «багата мова».

Окрім цього, Довгалецький звертає увагу на те, що метафора має чотири вади. Перша проявляється тоді, «коли видно більшу відмінність, ніж подібність якоїсь речі». У своїй праці автор наводить такі приклади: «дійшов до хвоста промови», «обдаровую клієнта добродійствами». Друга вада виявляється тоді, «коли подібність ґрунтується на маловідомих і маловживаних речах». Наприклад: «чудовисько людини», «харибда благ», «прірва мудрості». Такі метафори, згідно з Довгалецьким, є шорсткими або грубими. Третя вада - коли подібність береться проста й вульгарна, що призводить до зменшення значення слова («сонце — свічка світу», «дощ неба — неплодоносний», «гірський сніг — слина», «консул — візник держави»). Четвертою вагою може бути втрата міри в порівнянні. Наприклад: «вітри скачуть по полях, мов коні», «слова кидаються на мене», «котяться гори війни», «ворог знищив поле миру». [9, с. 304].

Довгалевський повчає, що метафора повинна бути «приємною, помірною, гарною, відповідною та достойною». Він стверджує, що такі еталонні приклади можна знайти у Святому Письмі (наприклад: «Христос — нащадок з коліна Іуди», «скеля», «наріжний камінь», «камінь, відірваний без допомоги рук», «дорога», «ворота», «світло світу», «правдива виноградна гілка», «добрий пастир»). Автор наголошує, що «хоч метафорою називається перенесення [значення слова] з певною подібністю, та проте вона відрізняється від порівняння, тому що метафора бере якесь слово абстрактно, замість якоїсь речі, а порівняння порівнює певну властивість речі, яку ми виражаємо за допомогою часток «так», «наче», «як», «наприклад».) Тому такі приклади, як «чесність цвіте, наче лілія» або «він переміг, наче лев», ми вважатимемо порівняннями, а от якщо сказати «доблесть — лілія», «людина — лев», то це вже будуть метафори. [9, с. 305].

У літературознавчому аспекті сучасне розуміння метафори не дуже відрізняється від дефініції, яку запропонував Митрофан Довгалевський. У двотомній «Літературознавчій енциклопедії» (2007) можна прочитати таке визначення метафори: «троп художньої літератури, що полягає у перенесенні значення одного слова (словосполучення) на інше, розкритті сутності одних явищ чи предметів через інші за схожістю» [18, с. 35].

Дефініція метафори, подана в «Літературознавчому словнику-довіднику» за редакцією Р. Т. Гром'яка (2007), дещо відрізняється від окресленої вище. Тут зазначено, що метафори можуть утворюватися не тільки на основі подібності, а також і за контрастністю. Автор цього словника звертає увагу на те, що метафора «не може бути «скороченим» порівнянням, тому посідає синтаксичне місце, призначене для предиката» [19, с. 444]. Окрім цього, метафору порівнюють із загадкою, «але з тією відмінністю, що не підлягає декодуванню, вимагаючи визнання за собою нової реальності, розбудованої за естетичними принципами» [с. 444]. Також зазначено, що метафора може розгортатися у внутрішній сюжет.

Подібну дефініцію метафори можна знайти у «Мистецтві слова» А. О. Ткаченка (1997). Цей літературознавець стверджує, що метафорою потрібно називати «один з основних тропів, що полягає в перенесенні властивостей і ознак якогось предмета, явища, аспекту буття на інші за принципом уподібнення / розподібнення» [30, с. 250]. Як бачимо, Ткаченко бере за основу створення метафори не тільки уподібнення, а також і розподібнення, так само як і автор літературознавчого словника. У «Мистецтві слова» зазначено, що метафора не може бути тотожною із порівнянням, оскільки порівняння має два члени зіставлення, тоді як у метафорі зазвичай мається на увазі лише один член уподібнення.

У посібнику «Загальне літературознавство» (1997) О. А. Галич, В. М. Назарець та Є. М. Васильєв зазначають, що «метафора, подібно до епітета та порівняння, ставить за мету конкретизувати уявлення про предмет, який йдеться, шляхом вказівки на певну його ознаку, що висувається на перший план, але, на відміну від епітета та порівняння, метафора вказує на цю ознаку не у прямій формі, не безпосередньо її називаючи, а шляхом заміщення її словом, що містить у собі дану ознаку» [с. 169, Галич О. А. Загальне літературознавство : навчальний посібник / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. – Рівне, 1997. – 544 с].

О. О. Тараненко в «Енциклопедії української мови» (2007) подає таку дефініцію метафори з мовознавчої точки зору: «Метафора – а) семант. процес, при якому форма мов. одиниці або оформлення мовної категорії переноситься з одного об'єкта позначення на інший на основі певної подібності між цими об'єктами при відображенні в свідомості мовця; б) похідне значення мов. одиниці, утворене таким чином» [с. 350, «Українська мова». Енциклопедія / Редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. – 3-є вид., зі змінами і доп. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.]. Як можна помітити, мовознавча дефініція дещо відрізняється від

визначень, запропонованих літературознавцями, але й тут метафора тлумачиться як явище, засноване на подібності між об'єктами.

Також Тараненко зазначає, що «в основі метафори лежить згорнене або приховане порівняння і ширше – імпліцитна аналогія нового з наявним, «дальшого» з «ближчим», менш відомого з відомішим». У літературознавчих визначеннях ми бачимо чітке заперечення побудови метафори на порівнянні, а от у цій «Енциклопедії української мови» навпаки – підтвердження цього. Тараненко навіть наводить приклад переходу від порівняння до метафори: «Сусіда, бородатий і рудий, як вінчикок сухого очерету», а далі: «Очеретяний вінчикок обережно підкрався...», «Овва? – скинувся вінчикок».

Також в «Енциклопедії української мови» виділено чотири підходи, за якими можна розглядати метафору. Першим названо семасіологічний, згідно з яким метафора виступає одним із головних шляхів «утворення переносного значення, зміни значень мовних одиниць і розвитку семантики». Другий підхід - ономасіологічний – полягає в тому, що тут метафора розглядається «як один із загальних принципів номінації: напр., при мовному відображенні кроків пізнання та етапів практичного освоєння людиною навколишньої дійсності в позначеннях різного роду западин рельєфу назвами посуду (казан, котел, макітра, корито, жолоб), морської фауни і флори – назвами сухопутних та річкових істот і рослин (морські заєць, окунь, капуста), засобів пересування – від води до повітря (летючий корабель, повітряний флот) і від суші до води (річковий трамвай, водні лижі)». Третій - поетично-стилістичний. Згідно з цим підходом метафора розглядається як один з тропів. І останній, четвертий, підхід називається лінгвофілософським та етно-лінгвістичним. Тут метафора виступає когнітивним процесом, способом світобачення або моделювання світу (творення його мовної картини) [с. 351, «Українська мова». Енциклопедія / Редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. – 3-є вид., зі змінами і доп. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.]

Схожим до літературознавчих визначень є тлумачення метафори мовознавицею С. Я. Єрмоленко. Вона подає таку дефініцію: «метафора – один з основних тропів, який полягає в перенесенні ознак з одного предмета, явища на другий на підставі подібності» [13, с. 88].

У підручнику Ю. О. Карпенка «Вступ до мовознавства» (2009) читаємо: «Слово може набувати нового значення шляхом перенесення його від іншої лексеми, що відображає схожий предмет, явище тощо. Наприклад, зубок часнику (формою нагадує зуб), крило літака (схоже до пташиного)» [16, с. 201-202]. Окрім цього, вказано, що основою для метафори може бути схожість за різними аспектами, такими як внутрішня (лисичка – «хитра людина»), зовнішня (лисичка – «вид грибів» (за кольором)), а також схожість за суттю явища (гніздо – «домашнє вогнище» (житло)), за формою (гніздо – «заглиблення, в яке щось вставляють»), за функцією (годинник – «механічна система, що приводить у рух стрілки», «звужена посередині скляна трубка з піском»).

Д. І. Ганич та І. С. Олійник у «Словнику лінгвістичних термінів» (1985) називають метафорою «вид тропа, що побудований на основі вживання слів або виразів у переносному значенні за подібністю, аналогією тощо і служить одним із засобів посилення образності й виразності мови» [7, с. 125].

Метафора - це спосіб організації пізнавальної людської діяльності. Вона дає назви новим поняттям, допомагає виявити відмінності між компонентами емпіричних і теоретичних мов науки, а також об'єднує їх в упорядковану систему. Для прогресу науки важливо не тільки розширювати та поглиблювати зміст знань, але й підвищувати рівень організованості їхніх елементів. Усе це - необхідна умова пізнавальної діяльності суспільства.

М. Джонсон у книзі «*Body in the Mind*» розглядає метафору не лише як фігуру мовлення, але також і як фігуру мислення. З появою нової метафори змінюється поняттєва система. М. Джонсон і Дж. Лакофф вважають, що за

допомогою метафоричних висловів можна пояснювати повсякденні дії. Вони виокремлюють:

- орієнтаційні метафори: «сум – низ», «щастя – верх»;
- метафоричні поняття: «суперечка – війна», «час – гроші»;
- онтологічні метафори: «інфляція – створення» [35, с. 3-26].

З погляду когнітивної лінгвістики, метафора - це результат взаємодії 2-ох концептуальних доменів. Цільовий домен представляє явище, що осмислюється через метафору, тоді як донорський домен – це явище, яке використовується для створення метафоричної конструкції [38, с. 41].

Умовою виникнення метафори є поява нової реалії. За таких обставин мовці проводять аналогії з уже відомими схожими поняттями, створюючи асоціації з попереднім досвідом. Поняття концепту й концептуальної метафори - основа стрімкого розвитку для когнітивної лінгвістики. Науковець Ерл Маккормак, досліджуючи це питання, стверджує, що процес пізнання сприяє появі метафор. На його думку, людський розум має глибинні структури, які дозволяють співставляти різні семантичні концепти. Завдяки метафорі створюється новий зміст, поєднуючи особливості семантичних референтів і їхню подібність. Е. Маккормак виділяє два рівні глибинних структур: семантичний і когнітивний. Семантичний процес базується на когнітивному, тому їх не можна назвати ні взаємовиключними, ні тотожними. Учений-лінгвіст також визнає існування невербальних когнітивних функцій, які дозволяють митцям виражати власні почуття без слів. Маккормак розглядає метафору як з внутрішньої, так і з зовнішньої сторони. Метафори функціонують внутрішньо як когнітивні процеси, що допомагає нам глибше розуміти світ і будувати нові гіпотези. Зовнішньо метафори відіграють роль посередників між культурною сферою та людським розумом. [36, с. 32]. Іншими словами, можна сказати, що метафори сприяють трансформації як мови, так і світосприйняття.

На сьогоднішній день метафора широко використовується в текстах різних галузей, жанрів і функціональних стилів. Вона особливо часто зустрічається в художньому, розмовно-побутовому та публіцистичному стилях, де служить способом образного вираження або стилістичним прийомом, підсилюючи виразність мовлення. Рідше метафора використовується в науковому та офіційно-діловому стилях, де образність може призвести до неточностей. Однак, оскільки абстрактні явища та поняття важко пояснити буквально, метафора може бути поясненням у цих стилях. Під час метафоризації через звуження або спеціалізацію семантики реалізується лише один із лексико-семантичних варіантів слова. Саме тому метафори можуть призводити до створення нових термінів. [5, с. 31-32].

1.2. Класифікації метафор

Упродовж останніх двадцяти років у світовій лінгвістиці з'явилася велика кількість наукових досліджень, що свідчать про зацікавленість учених у феномені метафори. Найвні класифікації базуються на семантичних і структурно-граматичних критеріях. На сьогоднішній день у лінгвостилістиці існує багато «типологій метафор: 1) *за морфологічним виявом головного компонента метафори*: іменникові, прикметникові, дієслівні (Л. Андрієнко, М. Варламов, Г. Гасанова, І. Нечитайло та ін.); 2) *за структурою*: прості (однокомпонентні), складні (багатокомпонентні) (Н. Арутюнова, Н. Варич, Є. Ільїна, Л. Кноріна, Л. Кравець, В. Миргородська, М. Старцева, В. Чембай); 3) *за функцією*: порівняння, протиставлення, загадка, номінація, базисна метафора, приписування властивостей, відкриття (Н. Арутюнова, О. Балабан, А. Вежбицька, В. Петров, І. Степанченко); 4) *за належністю до систем мови і мовлення*: узуальні (або стерті, мертві, згаслі, мовні), авторські (образні, okazіональні, мовленнєві) (В. Вовк, В. Гак, Т. Гончарова, Н. Кожевникова, В. Телія, А. Шамота); 5) *за семантикою*: антропометафори (персоніфікація, прозопопея, уособлення),

зоометафори, ботанометафори (або *біометафори*), метафори-опредмечування ознак, метафори-синестезії (*сенсорні* метафори) (Б. Болквадзе, О. Вербицька, Т.А. Єщенко, А.В. Купіна, Л. Макаренко, О. Некрасова, О. Потєбня, О. Тимченко, О. Тищенко, А. Ткаченко); б) *за належністю головного компонента метафори до певної лексико-тематичної групи* (О. Поцибіна, О. Яковенко) та ін.» [14, с. 224].

Метафора - семантичне явище, пов'язане з уживанням слів у переносному значенні. Як стверджує Єщенко, уже в давнину за загальним змістом семантичних значень образних висловів виокремлювали «чотири типи перенесень, згідно з якими класифікували *метафори-оживлення* та *метафори-опредмечування*». До цієї типології також додають ще метафору-синестезію. Семантико-стилістичну класифікацію метафор Єщенко демонструє у вигляді таблиці (див. Додаток 1). [14, с. 225].

I. Метафора-оживлення

Лінгвісти по-різному визначають статус семантико-стилістичної категорії *оживлення*. [14, с.226]. «На позначення цього виду метафори вживають кілька термінів - грецький *прозопопея*, латинський *персоніфікація*, українські *уособлення*, *втілення*. Іноді персоніфікацію розглядають як різновид уособлення, або ж уособлення визначають «вужчим» від персоніфікації, хоч етимологічно це - прямі відповідники: *персона* = *особа*. Крім того, про персоніфікацію (уособлення) йдеться і в тих випадках, коли мовиться про втілення в одній особі (персонажі) певних збірних чи типових рис, абстрактних категорій тощо, - і в таких випадках маємо справу вже не з метафорою як тропом, а з принципом образотворення в широкому розумінні» [30, с. 252].

Більшість мовознавців (А.В. Купіна, Н. Лобур, О. Тимченко, А. Ткаченко, О. Тихомирова, О. Шинкаренко та ін.) вважають, що персоніфікація - це різновид семантичного процесу метафоризації [17; 28].

Ткаченко стверджує, що цей вид метафори «можна означити аксіоматичним і поки що нетермінологічним поняттям «оживлення»» [30, с. 252]. Єщенко підтримує цю пропозицію, бо вважає, що семантична структура цього слова не лише вдало відображає досліджуваний семантико-стилістичний процес, а й охоплює всі його різновиди: **«антропометафоризацію** («оживлення» предметів, понять і явищ, семема яких збагачується семою «людинототожність»); **зоометафоризацію** («оживлення» абстрактно-філософських категорій, явищ та предметів, семема яких збагачується семою «тотожний тварині, птахові, рибі, ссавцям, комахам»); **ботанометафоризацію** («оживлення» предметів, понять та явищ, семема яких збагачується семою «тотожний рослині»»). Варто зазначити, що Тищенко пропонує зоометафори та ботанометафори об'єднати одним терміном - «біометафора» [29, с. 7]. Єщенко пише, що до вищенаведеної класифікації потрібно додати **химерометафоризацію** - «оживлення» предметів, явищ і понять, «семема яких одночасно збагачується інтегрованою семою «тотожний людині, тварині, рослині, рибі, птахові тощо»». [14, с. 227]

I.1. Антропометафора. Цю групу метафор Єщенко пропонує класифікувати за тематичними групами тих ключових слів, що «входять до відповідного метафоричного контексту».

I.1.1. Антропометафори, ключовими словами для яких є слова на позначення життєдіяльності людини («*бреде, блудить, біжить, тікає, ходить, грає, тягне і под.*»), а також ті слова, які називають стани особистості та психофізіологічні процеси («*сивіє, болить, дивиться, дихає, дримає, вірить, вмирає, чекає, ридає, спить, сміється тощо*»). Коли вони семантично співзалежні із назвами реалій неживого світу, то набувають статусу антропоморфізмів: «*самотність човгає ногами, трамвай кричить, тополя молиться, ранок кашляє, самотність бреде, осінь оглядає, місяць зітхає, небо просльозилося, самотність чекає, сонце малює*».

I.1.2. Антропометафори, ключовими словами яких постають індивідуальні властивості людської особистості: *«сивий, сонний, сумний, оголений, старий, босий, кволий, виплаканий, нечесаний, хворий, вагітний, застуджений»* тощо. Вони стосуються предметів, абстрактних категорій, явищ природи. Наприклад: *«сиві зорі, чорняві гори, непритомна пісня, вагітна весна, застуджене проміння, зомліле небо, мовчазні троянди, сиві очі, скалічена смерть, знекровлений віриш, сивий дощ»*.

I.1.3. Антропометафори, ключовими словами для яких постають маски-типажі (*«Морозенко, гайдамаки, Гонта, художник* тощо»). Вони образно характеризують тваринний і рослинний світи, явища природи, людей. Серед імен типологізованих істот, світової та національної історії й культури Єщенко виокремлює такі «семантичні метафоризації: 1) релігійних істот; 2) імен давньоукраїнської міфології; 3) імен-«вічних образів» світової культури, героїв фольклорно-національного характеру, казкових персонажів; 4) імен відомих письменників та поетів; 5) імен історичних постатей (правителів, філософів, науковців тощо); 6) антропонімів, що відбивають професійну зайнятість людини; 7) слів, що функціонують як конкретизатори соціального статусу людини; 8) слів-конкретизаторів вікових, статевих та родинних ознак людини; 9) слів-назв людей за їх психічними, фізичними властивостями; 10) слів, що характеризують людину за етнічною належністю. Наприклад: *гайдамаки-вітри, листоноша Осінь, скрипаль-іронія»*.

I.1.4. Антропометафори, ключовими словами для яких є соматизми, тобто назви частин тіла, внутрішніх органів людини. Наприклад: *«долоня неба, очі роси, плечі гілок, жили дерев, пальці дерев, суглоби яблуні, руки дерев, чуб сонця, обличчя долі, мізинець долі, кучері долі, руки надій, вени століття, борода часу, рука осені, вуха осені, голови дерев, легені парку, спини верб, коліна клену, вуста горобини, руки трави, пальці місяця, плечі*

неба, шкіра неба, повіки хмар, артерії небес, щоки вікон, коліна дерев, очі беріз, ніс снігу, плечі дороги, ноги вулиць».

I.1.5. Антропометафори, які складаються зі слів, що є назвами людських хворіб та ушкоджень тіла (*«рана, шрам, кашель, божевілля, інфекція, короста, епілепсія, шок, простуда, синець і под.»*). Наприклад: *«кашель фортепіано, інфекції щастя, зморшки падолисту, кашель каштанів, рана сонця, епілепсія вітру».*

I.1.6. Антропометафори, що є переосмисленнями висловів, які функціонують як власне людські самоозначення, через що відбувається наближення одних процесів, явищ, рис духовного і фізичного життя індивіда й соціуму з іншими (*«мертвий номер, мудрий зуб, спочатку було слово, хороший, якщо спить зубами до стіни, ятріти з сорому, копилити губи, сміятися на кутні тощо*). Наприклад: *зима сміється на кутні; час хороший, якщо спить зубами до стіни; вітер стає навипиньки; сонце ятріє з сорому; вік сміється на білі кутні».*

I.2. Зоометафора.

Зображення тварин відігравали (і продовжують відігравати) важливу роль у світогляді як первісної, так і сучасної людини. Використання тваринної семантики в мові дає можливість глибше зрозуміти сенс людського життя, зробити ідеї більш наочними та сенсорно пізнаваними, відчутти гармонію космосу, де люди, тварини, рослини і всесвіт становлять єдине ціле.

Світ фауни можна поділити на тематичні групи ключових слів з тваринною семантикою, які використовуються у відповідних метафоричних контекстах:

I.2.1. Зоометафори, ключовими словами для яких є назви зі сфери життєдіяльності тварин (*«літати, повзати»*), їхньої звуковимови (*«вити, скавчати, муркотіти»*). Наприклад: *«душа гніздиться, мрія літає, совість*

повертається з нетеплих країв, доля полетіла у вирій, спогади цвірінькають, заздрість кружляє, слова прогризають діри, відчай ковзає, старість вповзає, крик виповзає, час прослизає, ніч заповзає, день скулиться, день випадає з гнізда, пні виють, місяць визвіряється, орган мурчить, трамвай проповзає, дощ скавучить, небо не хоче вити гнізд».

I.2.2. Зоометафори, які складаються зі слів, що є назвами тварин («птаха, гадюка, пес (собака), кінь, заєць, кіт, павук, комаха, метелик, звір, вовк, риба, їжак, голуб»). Наприклад: *коні гніву, метелики надій, метелики плачу, комашки очей, пес пам'яті, павуки суму, собака спокуси, кошеня самоти, папуга безсоння, гадюка безсоння, медузи хмар, павуки часу, миші часу, черепашки днів, воли днів».*

I.2.3. Зоометафори, що описують індивідуальні властивості тварин («дзьобатий, дикий, гнідий, здохлий»). Наприклад: *«крилатий дощ, дикий сніг, крилата печаль, захеканий час, дикий я, кудлатий вечір, дзьобатий місяць, безрогі трамваї, гніді трамваї, дикий вітер».*

I.2.4. Зоометафори, що складаються зі слів, які позначають частин тіла тварин («крила, паща, хвіст, ікла, лапа, пір'я, шкура, копито»). Наприклад: *«крила фотографій, пір'я часу, крила німоти, вим'я серця, ікла ліхтарів, пащі ліхтарів, копита хмар, пір'їна світла, хвостик щастя».*

I.2.5. Зоометафори, які складаються з опорних слів - назв нерахованих сукупностей тварин («отара, караван, мурашник, табун»). Наприклад: *«згряя хмарок, отари хмар, каравани вод, табуни вишень, караван надій, мурашник міста, отари сліз».*

I.3. Ботанометафора. Із використанням метафор з рослинною семантикою тісно пов'язані процес мовного втілення індивідуальних світоглядних концепцій і творення унікальної та естетично цінної авторської картини світу. Завдяки майстерному застосуванню образів рослин письменники та митці здатні ефективно донести свої унікальні

погляди, наповнити твори емоційною глибиною та значно підвищити їхню естетичну цінність.

I.3.1. Ботанометафори, ключовими словами для яких є назви процесуальної сфери рослинного світу («в'яне, опадає, вростає, росте»), та слова-назви дій, які з ними пов'язані («обривати, оббирати, сіяти»). Наприклад: *«день проростає, щастя в'яне, небо цвіте, усміх квітує, сміх опадає, захід цвіте, небеса повідцвітали, тиша проростає, світ проростає, зоря розквітла, крик проростає, очі вростають в печаль, дорога вростає в обрій, маска пустила в обличчя коріння, сльози пустили коріння додому, вірші зріють, душа визріває, сонце розцвітає, серце дозріває, час відцвітає, сонце в'яне, голос цвіте, сльоза в'яне, гітара в'яне, дні облітають, я опадаю, серце зібралося в бутон».*

I.3.2. Ботанометафори з родо-видовими назвами рослин («квітка, дерево, троянда, ромашка, кульбаба, трава, тополя, бузок, папороть»). Наприклад: *«дерево чистоти, мох небуття, кипарис мовчань, мох пам'яті, папороть пам'яті, трава пам'яті, дерево надій, водорості безпам'ятства, кропива фраз, квітка чекання, тюльпан ранку».*

I.3.3. Ботанометафори, опорними лексемами для яких є назви плодів, частин рослин («горіх, пелюстка, листок, скибка, стебло, яблуко, вишня, картопля, гілля, зернина, коріння»). Наприклад: *«листя часу, пелюстка мрії, горіх смутку, крона душі, стебельце наснаги, апельсин піску, картоплина буденності, алича жалю, скибка віри, пелюстка дотику, лоза долі, м'якоть назв, пагін голосу, дупло дня, пелюстка молитви, кора слів, листок долі, пилок цілунків, коріння церков, вишні очей, бульби губ, яблуко сонця, черешні зірок, пелюстка долоні, гілля брів, долька місяця, скибка місяця, стебла ліхтарів».*

I.3.4. Ботанометафори зі словами, що позначають властивості рослинного світу («сіяна, пожовкла, гілляста, стигла, зів'яла, спіла, всохла,

червива, вищвіла»). Наприклад: *«вишнева зоря, калиновий рай, житнє слово, терновий сон, абрикосово-акацієвий горизонт, бузковий щем, стигла зоря, стигла ніч, спіла осінь, зрілі слова, пожовклі роки, опалі дні, сіяна любов, пожовклі бажання, вишневі тумани, червиві слова, гілляста доля, спілі краплі, лимонний місяць, жасминова повінь, гіллясте світло, зів'ялі плечі, маковий дощ, червивий сон, лавандовий сміх».*

I.3.5. Ботанометафори з назвами сукупностей рослин: *«кущ смутку, сув'язь слів, букет пісні, вінок мрій, гербарій цілунків, сад пам'яті, сув'язь надії, сад пальців».*

I.4. Химерометафора - унікальна група метафор, семема яких синкретично об'єднує в одному «оживленому» понятті семи «зоототожність», «рослинототожність» і «людинототожність». Потрібно зазначити, що цей спосіб метафороутворення не знайшов схвалення серед багатьох лінгвістів і не був ґрунтовно опрацьованим з точки зору теорії у вітчизняних лінгвістичних дослідженнях (пор. [1; 21; 26; 29; 32]).

Химерометафорі властиві образи, семема яких синтезує одночасно такі архісеми: 1) «людина» і «рослина»; 2) «людина» і «тварина»; 3) «людина» і «птах»; 4) «рослина» і «птах»; 5) «птах» і «тварина». Наприклад: *«Ну, а місто - як місто. // Пізню готує гостину... // Роззявляє беззубу пащу, хоч і левину. Позіхає. // Плюс. Робить ставки. Входить в азарт»* (Л. Мельник); *«Хіба не можна упізнати нині // Чим буду, коли день спливе кружальцями // Висітиму в кривавому бурштинні // Комахою з каліченими пальцями»* (В. Балдинюк); *«На запорожці з-за тину // сонце вилазить гривасте»* (Н. Федорак).

II. Метафора-опредмечування

Уподібнення абстрактних понять, людських якостей, мисленнєвих і психічних процесів до об'єктів матеріального світу та результатів людської

діяльності (артефактів) є зворотним напрямом розвитку асоціативних планів по відношенню до семантико-стилістичного процесу «оживлення».

Опредмечування ознак (термін вживаємо за: [11, с. 145]) полягає в тому, що «семема слів-каталізаторів передає сему чи зчеплення сем в семему номінації опредмечуваного поняття, унаслідок чого на поетичній палітрі утворюється нова смислова інновація». [14]

II.1. Метафори, які складаються з термінологічної лексики:

«граматика днів, формула розлуки, алхімія часу, дифтонги вій, синтаксис річок, гіпербола віту».

II.2. Метафори, до складу яких входять геометричні поняття: *«лінія долі, коло чекання, радіус сльози, вектор серця, лінія кохання, трикутник болю, прямокутник сонця, коло жалю, координати серця, коло віків, геометрія ноти».*

II.3. Метафори, до складу яких входять слова на позначення назв посуду: *«келих кохання, дзбан безсоння, келих ночі, чарка неба, келих темряви, чаша сонця, кухлик ока, відро часу, термос душі, глек вуха, штопор жалю, сито віків, ножі тисячоліть».*

II.4. Метафори, до складу яких входять слова на позначення їжі та страв: *«пряник місяця, крем вулиць, родзинка сонця, бісквіт історії, мед тиші, цукор тебе, кава ночі, борошно звуків, сік слова, повидло розмов, коржик сонця, вариво думок».*

II.5. Метафори, які складаються зі слів-назв текстильних виробів, одягу, взуття, їхніх частин: *«мундир землі, хустка поля, марля снігів, мундир неба, оксамит снів, мереживо піни, кожух вулиці, одяг вражень, простирадла дощів, клубок голосів, мішок курганів, покривало дня, полотно часу, кишеня зір, перина небес, шлейф туману, вуалі тіней».*

II.6. Метафори, які складаються з лексики, що позначає споруди та їхні частини: *«каркас любові, брама свідомості, лабіринт снів, храм сорому, криниця очей, шиба неба, арка неба, сцена ілюзій, брама ночі, лабіринт облич, гребля неба, дах неба, арена душі, башта зими, двері омани, гойдалка очей, погріб душі, тунель часу, цегельня осені, вежа речення, хатина долі».*

II.7. Метафори, які складаються з лексики, що позначає речовини та матеріали: *«брила образи, алебастр руки, малахіт неба, камінь одноманітності, глина поколінь, слюда дощу, мрамур душ, черепиця рук, лак снігу, череп'я рим, смарагди трав, слюда очей, пісок сліз».*

II. 8. Метафори, до складу яких входять слова на позначення паперових виробів, а також стосуються друкарства та писемності: *«літопис серця, письмо хмар, ієрогліф сонця, ієрогліф долі, письмена долі, конверт неба, газета поля, ієрогліф стежки, перфокарта доріг, картон почуттів, перфокарта зими, обгортка грудня, папір крил, ватман вікна».*

II.9. Метафори, до складу яких входять слова на позначення транспорту та його частин: *«кораблі рук, човен долонь, рейки життя, поїзд химер, весла душі, рейки судин, човники губів».*

II.10. Метафори, ключовими словами яких є назви мистецьких понять: *«акорд долі, партитура хмар, кастаньєти дощів, віолончель цигарки, вертеп ножів, регістр тиші, кінофестиваль уяви, екран фіранок, акорд околиці, кобза вітру, арт-сцена почуттів, семиструнність веселки, танець сміху, декорація туману».*

II.11. Метафори, що містять назви предметів побуту: *«парасоля ока, акваріум людей, попільниця неба, бильце вітру, спіраль бажання, коромисло ока, парасоля руки, ліхтарик сонця, акваріум неба, гірлянда обличчя, валіза справ, сітка погляду, голка голосу».*

П.12. Метафори, ключові слова яких стосуються економічної сфери життєдіяльності людини: *«монета сонця, таляр місяця, монета луски»*.

П.13. Метафори, утворені зі слів-позначень місткості та її параметричних характеристик: *«дно серця, яма небезпеки, провалля душі, дно тиші»*.

П.14. Метафори, що містять назви явищ природи, географічних об'єктів, астральних тіл: *«туман історії, сніжинка солі, дощ історії, атмосферні борги, сузір'я днів, планета пригод»*.

III. Метафора-синестезія

Метафора-синестезія виникає завдяки природній здатності людини сприймати й обробляти інформацію з кількох органів чуття одночасно. Цей феномен, відомий як синестезія, дає можливість використовувати образи, пов'язані із зором, слухом, нюхом, смаком і дотиком, для створення нових семантичних зв'язків у мові. У результаті такого злиття відчуттів виникає інтерференція різних видів сприйняття навколишнього світу, що породжує у свідомості читача віртуальну ситуацію "реалізму" багатьох "реальностей". Синестетичні метафори дозволяють авторам вийти за межі буквального опису і створити більш емоційно насичені, багатогранні образи, які захоплюють уяву й поглиблюють розуміння тексту.

Багато лінгвістів досліджують метафоричні явища, де значення слова, пов'язане з одним органом чуття людини, використовується для опису іншого органу. Зокрема, синестезію як різновид метафори розглядали О. А. Вербицька [4] та Л. Макаренко [20]. Павло Тичина був схильний до «кольорового слуху» та «слухового кольору», чим досягнув найвищої в історії українського поезії майстерності у створенні синестезійних метафор.

III.1. Зорові метафори часто охоплюють різні асоціації: зорові+одоративні: *«зелений запах, синьо дишиться»*; зорові+слухові:

«*подивитися голосом, сіра музика, білий стогін, синьо-золотисті звуки*»; зорові+ментальні: «*зелений сум, білий смуток, чорна самота, чорні думи*». Символізм рясніє метафоричними образами, що ґрунтуються на переплетенні зорових відчуттів. Це не випадково, адже автори-символісти свідомо використовують усталену колірну символіку, яка спирається на два ключові фактори:

1. Спільний колективно-мовний світогляд та світовідчуття:

Мова володіє багатим арсеналом сенсорних метафор, які протягом століть формували колективне уявлення про світ. Ці метафори, втілені в кольорах, передають емоції, цінності та світоглядні погляди людей попередніх поколінь, слугуючи своєрідним ключем до розуміння їхнього досвіду та світовідчуття.

2. Традиційна символіка як інваріантна основа:

Кольорова символіка не є статичним явищем. Вона постійно еволюціонує, збагачуючись новими смисловими відтінками та інноваційними виразами. Однак при цьому зберігається її інваріантна основа, яка ґрунтується на традиційній символіці. Автори-символісти, спираючись на неї, створюють власні оригінальні образи, які водночас ґрунтуються на колективному досвіді та світогляді.

III.2. Смакові метафори відіграють важливу роль у мовленні, відображаючи традиційні художньо-образні парадигми. Ці метафори, такі як, наприклад, "солідкі слова" та "гірке життя", виконують роль ідентифікаторів культурної пам'яті носіїв мови, відображаючи багаті традиції поезії.

Часто перехрещуються такі асоціації: смакові+зорові: «*гіркий дим, терпкий сніг, солоний круг*»; смакові+ментальні: «*гірке життя, солідка зустріч, згіркле ім'я, солідкі обіцянки, соковитий ранок*»; смакові+слухові: «*терпкий зойк*».

Доречним буде процитувати польського лінгвіста В. Дорошевського, який зазначав: «У кожному мить нашого життя ми щось бачимо, чуємо, до чогось торкаємося, відчуваємо запахи, смаки, тому природно, що в нас виникає інтерес до форм нашого контактування» [14, с. 235].

III. 3. Дактильні метафори базуються на таких асоціаціях: дактильних+зорових: *«м'які барви, м'яка вода, слизький колір, масні видіння, липка темрява, липке світло, вогкі відтінки»*; дактильних+ментальних: *«тепле лихо, тепле диво, теплий дух, потойбіччя колить»*; дактильних+слухових: *«холодний крик, колюче слово, обдерті голоси, масні слова, ламкий тенор, тонкий звук, тонкий голос, випуклини слів, липкий мотив»*.

III.4. Одоративні метафори є досвідом західноєвропейського символізму.

Спостереження Л. О. Ставицької дозволили зробити висновок, що в ХХ столітті активно використовувалися не лише метафори, що ґрунтуються на запахових враженнях, але і їхні складніші модифікації: одоративні+ментальні (*«запах біди, пам'ять пахне»*) та одоративні+зорові (*«очі пахнуть, сонце пахне»*) [27].

III.5. Слухові метафори базуються на таких асоціаціях: слухових+ментальних: *«звук біди, крик долі, голос віри»*; слухових+зорових: *«голосистий замок, відлуння очей, голос вікон»*.

Єщенко згадує 4 принципи, за якими в поетичній мові можуть утворюватися метафоричні зв'язки, в основі яких лежить явище синестезії: 1) принцип оксюмору (*«гучно мовчати, німий регіт, вправ голосом вгору»*); 2) принцип епітету (*«ясні дні, хрусткі дні, прозоре мовчання, солодка вічність»*); 3) принцип гіперболи (*«фарбувати повітря, червоножовтого подиху вистачить на ціле містечко»*); 4) принцип зіставлення

(«казання, ніби довга зима»); 5) принцип символу («чорна розплата, сірий ранок, біла розплата») [14, с. 236].

Окрім розглянутої вище, існує ще інша класифікація, описана в підручнику Потапової [25, с. 70-79].

У «Стилістиці німецької мови» розрізняють такі різновиди метафор:

1. **Персоніфікація (Personifizierung, Personifikation, Verlebendigung)** - це перенесення людських характеристик, рис і дій на тваринні чи рослинні організми, а також на неживі істоти. Прагматичний ефект цієї стилістичної особливості - це насамперед образність і поетичність, а також гумор і сатира (наприклад, «*der lachende und blühende Gebirgsbach*»).

2. **Алегорію (Allegorie)** можна розглядати як особливу форму персоніфікації. Це фізична візуалізація ідей та абстрактних понять, природних явищ і сил природи (зазвичай втілена в людській подобі).

Як і всі метафоричні різновиди, алегорії бувають загальномовні, індивідуальні, прості та розгорнуті. На відміну від простого уособлення, ця стилістична особливість тяжіє до доктринальних тенденцій. Вона часто формує концептуальне ядро закритих висловлювань (типів текстів), які спонукають читача до роздумів над важливими питаннями життя.

Деякі поширені алегорії глибоко вкорінені в німецькій мові. Тривога зображується як сіра жіноча тіньова фігура, що мешкає в кутках кімнат і сідає біля ліжка сплячої людини (*Frau Sorge*).

Гейне додає до цього традиційного образу гротескних рис – *Frau Sorge schnupft Tabak, die Dose knarrt so grässlich u. a.*

У народній уяві зима алегорично зображується у вигляді старого чоловіка, а сонце - у вигляді жінки (з. В. *die Marie, die Liesel scheint*).

3. **Символ (das Symbol)**. Найбільша складність полягає в тому, щоб провести точне розмежування між алегорією і символом. Об'єктивним критерієм для розрізнення цих двох стилістичних фігур, які насправді тісно пов'язані між собою, є спосіб їх творення.

Відправною точкою алегоризації є абстрактне поняття або узагальнена ідея. На відміну від алегоризації, відправною точкою для створення символу є конкретне реальне явище, як правило, предмет, рослина, тварина, рідше людина, проте в основу символу можуть бути покладені і реальні процеси з життя суспільства.

Символи, які мають на увазі через назви конкретних рослин, наприклад, є звичними, а тому загальнозрозумілими і вживаними: *die Lilie* символізує ніжність і невинність, *das Veilchen* - скромність, *die Rose* - красу.

У романі Анни Зегерс „Das siebte Kreuz“ за буквальним значенням реального явища (сьомий хрест) криється чіткий, хоча й конотативно насичений символ: перемога антифашистського опору всупереч нелюдським важким умовам.

Однак не можна не помітити, що алегорія і символ у багатьох випадках зливаються воедино. *Taube und Habicht* представляють поширену, безпомилкову антитезу з тваринного світу - з одного боку, вони є алегоріями як уособлення характерних явищ, з іншого боку, вони є актуальними символами, що стосуються життя в суспільстві: мир, миролюбність проти насильства.

4. Інший тип метафори - **синестезія (die Synästhesie)**. Це злиття різних чуттєвих видів сприйняття, коли одне з них набуває перенесеного значення, наприклад, *seidene Stimme*. Тут ідею формують тактильні та слухові відчуття (основа для порівняння: м'якість).

Синестезія була одним з улюблених інструментів романтиків.

Якщо зв'язок між окремими органами чуття ґрунтується на суб'єктивно-емоційному підґрунті, як у поетичному творі *duftende Stimme* (Гейне), то синестезія залишається одноразовим утворенням. У мову увійшли численні синестезії: *helle und dunkle Töne; grelle, schreiende, kreischende, harte, weiche, satte, stumpfe, kalte, warme Farben*.

Як бачимо, синестезія зазвичай характеризується ознакою (метафоричний епітет) і суб'єктом/об'єктом; лише в рідкісних випадках відбувається злиття чуттєвих вражень між суб'єктом і предикатом (*seine Stimme leuchtete auf*).

5. Метонімія (Metonymien). Основним критерієм цієї стилістичної фігури є не семантичне ототожнення двох термінів на основі перенесення ознак і назв, а обмін між двома термінами з різних значеннєвих сфер на основі просторових, часових, матеріальних і логічних зв'язків. У цій формі неавтентичного мовлення сила зображення трохи зменшується. Наприклад, метонімії, засновані на просторово-часових відношеннях, навряд чи здатні надати висловлюванню яскравості: *Die ganze Universität kam zur Jubiläumsfeier (anstatt: alle Professoren und Studenten...)*.

Більша візуальна сила притаманна перекладам завдяки зв'язку субстанції та причинності: *Traube anstatt Wein, Stahl anstatt Dolch*.

Заміна причини наслідком: *Deine Lider sind schwer von Mohn...* (*Trakl, Unterwegs*). Тут слова *Schlaf* і *Mohn* поміняні місцями (вважається, що недозрілі плоди маку, які містять опіум, мають снодійний ефект).

Перенесення із засобу на результат: *Zunge anstatt Sprache (nur poetisch: die Länder deutscher Zunge), Hand anstatt Handschrift, daher: eine leserliche Hand schreiben (gewählt)*.

6. Метонімія на основі кількісного відношення називається синекдохю (Synekdoche). Замість цілого згадується важлива або помітна частина, що зазвичай створює візуальну силу. Такі заміни широко

поширені в повсякденному мовленні: *Mein Fuß (anstatt ich) betritt nicht mehr diese Schwelle*. [25, с. 73-75].

1.3. Функції метафор у публіцистичному тексті

Публіцистичний текст - це текст, зорієнтований на взаємодію масової аудиторії та автора задля здійснення обміну актуальною соціальною інформацією, а також думками та уявленнями, який актуалізує по максимуму потенціал текстової динаміки [33].

У багатьох сучасних дослідженнях публіцистичний текст розглядається як потужний інструмент, що виконує ряд важливих функцій, зокрема:

- вирішення суспільно-політичних проблем: публіцистика може слугувати платформою для обговорення актуальних питань суспільного життя, стимулюючи дискусії та пошук рішень;
- вплив на аудиторію: публіцистичні тексти мають на меті не лише інформувати, але й впливати на думки, емоції та поведінку читачів чи слухачів;
- спонукання до дії: публіцисти можуть закликати аудиторію до активних дій, участі в суспільному житті, вираження власної позиції з актуальних питань;
- пропаганда ідей: публіцистика може використовуватися для поширення певних ідей, переконань, цінностей, формування громадської думки [22].

В українській лінгвістиці публіцистичний стиль на сьогоднішній день розглядається як один із функціональних стилів літературної мови, що призначений для передачі масової інформації.

Для публіцистичного стилю характерними є такі ознаки, що вважаються домінантними також і в інших стилях. Як зазначає М.А. Жовтобрюх, мова преси не розвивається ізольовано, а постійно взаємодіє з іншими мовними стилями [15, с. 30–31]. У цьому стилі будь-яке висловлювання має спиратися на

аналіз життєвих фактів і фактичний матеріал. Важливу роль відіграють також інтерпретація фактів, аналіз та авторські оцінки. Для вираження цих аспектів потрібні емоційно-експресивні мовні засоби, оскільки вони, відображаючи почуття, думки та позицію автора, можуть викликати відповідну реакцію в читача.

Основне завдання публіцистичного стилю – впливати на думки та переконання аудиторії, формувати громадську думку. Для досягнення цієї мети публіцистичний текст має володіти низкою важливих характеристик, зокрема логічною та чіткою побудовою. Аргументи, викладені в публіцистичному творі, повинні бути чітко структурованими, послідовними та обґрунтованими. Використання логічних прийомів, чітка аргументація та докази роблять текст переконливим. Проте сухий логічний виклад фактів не завжди здатний зацікавити та вплинути на аудиторію. Тому публіцистика використовує емоційно забарвлену лексику, риторичні фігури, звернення, оклики, щоб викликати в читача співпереживання, зацікавленість, згоду чи незгоду з висловленою позицією. Публіцистичний стиль використовує багатий арсенал мовних засобів: метафори, алегорії, епітети, гіперболи, порівняння, щоб зробити текст динамічним і цікавим.

Піл час аналізу публіцистичного тексту, зокрема газетно-журнальної публіцистики, можна побачити, що в його мові поєднуються функції оцінки лексичних компонентів і номінації. Як зазначає С. Я. Єрмоленко, публіцистичність тексту досягають за допомогою влучних характеристик, нагнітання оцінок, епітетів, лексико-семантичних повторів [12, с. 501]. Окрім специфічної лексики, фразеології, структурно-семантичної та синтаксичної побудови, публіцистичний стиль характеризується низкою інших важливих рис:

- інформативна насиченість та емоційна експресія: публіцистичні тексти прагнуть не лише інформувати, але й впливати на емоції та думки читача;

це досягається завдяки використанню емоційно забарвленої лексики, риторичних фігур, звернень, окликів;

- підкреслена виразність: публіцистичний стиль використовує різноманітні мовні засоби, щоб зробити текст динамічним, цікавим. Це метафори, епітети, порівняння, алегорії, гіперболи, а також звернення до читача, риторичні питання, оклики;
- фактологічна точність: публіцистичний текст має ґрунтуватися на актуальних фактах, подіях, статистичних даних. Важливо, щоб інформація була достовірною та перевіреною;
- чергування стандарту, стереотипних засобів та експресії: публіцистичний стиль поєднує в собі елементи книжної та розмовної мови. Використання стандартизованих мовних засобів, канцеляризмів, наукових термінів надає тексту авторитетності, глибини. Водночас використання елементів розмовної мови, діалектизмів, просторіччя роблять текст більш динамічним, доступним для широкої аудиторії;
- двобічна комунікативна контактність: публіцистичний текст має на меті не лише інформувати, але й вести діалог з читачем. Автор прагне зацікавити читача, викликати в нього емоційну реакцію, спонукати до роздумів, дискусії [23].

Публіцистичний стиль широко використовується у сфері громадсько-політичного життя, суспільно-виробничої діяльності, а також у культурно-освітній сфері та в навчанні. Полемічність викладу, логічність доказів і доступність мови і формулювань - це основні характеристики цього стилю. Він поєднує точні найменування, дати, події, учасників і наукові факти з емоційно-експресивною образністю. Також тут присутні яскраві засоби позитивного або негативного авторського тлумачення та використання стилістичних засобів, зокрема епітетів, порівнянь, гіпербол і метафор.

Останніми роками сильно зросла увага до політичного дискурсу. Експресивнішими стали офіційно-політичні виступи, і це дає їм змогу впливати

на емоції людей. Це пов'язано з тим, що політичні сили мають на меті залучити якомога більше прихильників. [8, с. 427 – 433]. Сучасна лінгвістика приділяє політичним дискурсам особливу увагу. Існує три підходи, за допомогою яких можна аналізувати політичну мову: когнітивний, описовий і кількісний. Нас особливо цікавить когнітивний аналіз, оскільки він передбачає дослідження метафоричних моделей офіційного тексту. Для політичної мови метафори мають надзвичайно важливу роль, тому що їх використовують для “ухвалення політичних рішень, оскільки вони допомагають формулювати альтернативи, з яких надалі здійснюється вибір” [3].

Метафору можна уявити як дзеркало, яке відображає не лише індивідуальні симпатії чи антипатії, але й глибинні пласти національної свідомості, які включають у себе сутність політичного життя, ціннісні орієнтири суспільства та взаємозв'язки різних сфер людського буття.

Багатство метафор, що використовується в політичній комунікації, можна порівняти з мозаїкою. Кожна частинка мозаїки, як відомо, є лише фрагментом більшого зображення, і самотійно не дає повного уявлення про картину в цілому. Так само й кожна метафора показує світосприйняття лише однієї людини, її думки та емоції, пов'язані з політичними подіями та процесами.

Однак, якщо поєднати та проаналізувати різні метафори, які використовуються в політичному дискурсі, можна виявити спільні закономірності та патерни у сприйнятті політичного світу. Цей аналіз дозволяє краще розуміти глибинні цінності та орієнтири суспільства, а також динаміку політичних процесів. [10, с. 140-144]

Використання метафор має значний вплив на сприйняття та оцінку інформації людиною. Метафори не лише впливають на емоційну сферу, але й структурують мислення, формують модель світу людини.

З точки зору аналізу дискурсу, вибір метафор та метафоричних моделей журналістами чи політиками дає цінну інформацію про їхній спосіб мислення, справжнє ставлення до подій у житті суспільства, а також про їхню манеру прийняття рішень, оскільки кожна метафорична модель пропонує певний набір альтернативних варіантів для вирішення проблемної ситуації, тим самим впливаючи на хід думок і вибір людини.

Метафора необхідна для того, щоб зафіксувати знання, особливо коли не існує відповідного загальноприйнятого значення, яке б задовольнило автора. У таких випадках метафору використовують для того, щоб створити назву для реалії або явища. Цю функцію метафори називають **номінативною**.

Інша функція метафори – **комунікативна**, яка відповідає за передачу інформації. Метафора уможлиблює подачу інформації адресату в доступній і короткій формі. Часто саме вона дає змогу передавати інформацію, яку з деяких причин автор не хоче висловлювати прямо.

Також метафора виконує **популяризаторську** функцію, оскільки вона дає змогу передати складну ідею в доступній навіть для невідготовленого адресата формі.

Прагматична функція полягає у впливі на адресата. Метафора є потужним засобом, який використовують для того, щоб сформувати потрібний емоційний стан.

У політичній мові метафорична аргументація часто застосовується для того, щоб змінити політичні погляди адресата.

Також метафору деколи можна використовувати для того, щоб впливати на емоції адресата, формуючи в нього відповідне ставлення до конкретної реалії.

Зображальна функція метафори полягає в тому, що вона допомагає додати повідомленню образності, яскравості та важливості. Метафоричне

слововживання є закономірним у публіцистичних текстах, про що свідчить наявність метафори на сторінках журналів і газет як характерного засобу текстової виразності.

Метафора допомагає людині думати, а також формувати відповідні уявлення про світ. Цю її функцію називають **інструментальною**.

Інша функція – **гіпотетична**. Вона полягає в тому, що за допомогою метафори уявити все те, що є не до кінця усвідомленим, а також сформулювати припущення про об'єкт.

Моделююча функція метафори полягає у створенні конкретної моделі світу та дослідженні взаємозв'язків між його елементами.

Також варто зазначити про **евфемістичну** функцію, оскільки метафора може передавати інформацію, яку з деяких причин автор вирішив не зазначати.

Сучасна лінгвістика визнає, що метафоричне мислення є не менш важливим, ніж раціональне. Метафору розглядають як основну ментальну операцію, що використовується для пізнання та категоризації світу. Аналогія грає значну роль у процесі мислення.

Зіштовхуючись із чимось новим або складним, людина прагне зрозуміти це, використовуючи елементи з уже відомих їй сфер. Саме тому під час метафоричного моделювання політичної сфери, яка, до речі, характеризується складністю і високим рівнем абстракції, люди часто звертаються до більш простих образів з інших, більш знайомих для себе сфер. Описану вище функцію метафор називають **когнітивною**.

Метафора – це не лише образний вислів, а й особливий спосіб міркування. В основі метафоричного мислення лежать сформовані в інтелектуальній системі людини "метафоричні схеми", що є когнітивними структурами, за якими вона діє та мислить.

Естетична функція є головною в художньому дискурсі, але відіграє не менш важливу роль і в політичній сфері. Влучно вжита метафора, яскрава образна форма не лише привертають увагу аудиторії, але й роблять повідомлення більш ефективним.

Пишність і вишуканість метафоричної форми нерідко сприймаються як ознаки точності та глибини думки. Красива мовленнєва форма, подібно до привабливої упаковки товару, не гарантує якості продукту, але, безсумнівно, робить його більш привабливим для споживача та сприяє успішній реалізації продукту [10, с. 140-144.].

Висновки до розділу 1

Отже, після аналізу теоретичних джерел було з'ясовано, що метафора – це один із основних тропів, який полягає в перенесенні значення та ознак з одного явища чи предмета на другий на підставі подібності або контрастності, а також служить засобом посилення образності і виразності мови.

Сучасне розуміння метафори має у своїй основі значення, сформульоване авторами давніх поетик, зокрема Митрофаном Довгалевським у «Саді поетичному». У той же час сучасні тлумачення розглядають це явище в ширшому контексті, оскільки цей троп, як зазначає Ковалів у "Літературознавчій енциклопедії", стає інструментом для створення індивідуально-авторського бачення світу.

У літературознавчих та мовознавчих дослідженнях дефініції метафори дуже подібні, але все-таки існують і певні відмінності. Більшість літературознавців (М. Довгалевський, Ю. І. Ковалів) та мовознавців (С. Я. Єрмоленко, Ю. О. Карпенко, О. О. Тараненко) стверджують, що цей троп ґрунтується на перенесенні ознак за подібністю. Проте А. О. Ткаченко в "Мистецтві слова" та Р. Т. Гром'як у "Літературознавчому словнику-довіднику" розширюють визначення, додаючи до нього можливість перенесення ознак за

контрастністю (розподібнення). Визначення метафори в мовознавчих працях лаконічніші та чіткіші, порівняно з літературознавчими. О. О. Тараненко в «Енциклопедії української мови» зазначає, що в основі цього тропу - згорнене або приховане порівняння, тоді як інші тлумачення, як літературознавчі, так і мовознавчі, це заперечують.

Було досліджено, що сучасне розуміння метафори поєднує в собі давню традицію поетичного тропу з глибшим його розумінням у ширшому контексті. Різноманітні інтерпретації та нюанси трактування лише підкреслюють багатство й складність цього мовного явища.

Було розглянуто класифікацію метафор, яка поєднує в собі два підходи (семантичний та лексико-тематичний) та дає можливість отримати більш чітке та детальне уявлення про різновиди переносних вживань слів. Було з'ясовано, що метафори поділяються на такі групи: опредмечування, оживлення, синестезія. Ця систематизація є більш логічною та стилістично виправданою, адже ґрунтується на чіткій структурі і враховує специфіку різних груп метафор. Важливою є типологізація химерометафор, унікальної підгрупи метафор-оживлень, оскільки вона розширює уявлення про різноманіття метафоричних конструкцій. Це має значний потенціал для розвитку мовознавчих досліджень і кращого розуміння специфіки та різновидів метафор.

Також було розглянуто класифікацію, описану в підручнику Ж. Є. Потапової «Стилістика німецької мови». Згідно з нею розрізняють такі різновиди метафор: персоніфікацію, алегорію, символ, синестезію, метонімію та синекдоху. Саме на цю класифікацію ми опиратимемося в практичному розділі.

Було з'ясовано, що метафори, подібно до маленьких фрагментів мозаїки, органічно складають цілісну картину політичного світу, відображаючи його різноманітність і складність. Окрім того, було визначено дефініцію публіцистичного тексту: це текст, зорієнтований на взаємодію масової

авдиторії та автора задля здійснення обміну актуальною соціальною інформацією, а також думками та уявленнями, який актуалізує по максимуму потенціал текстової динаміки. Публіцистичний стиль – це потужний інструмент впливу на суспільство. Завдяки вдалому поєднанню логічної чіткості, емоційної виразності та яскравої мови публіцистичні тексти здатні формувати громадську думку, певною мірою впливати на переконання людей, спонукати їх до активних дій.

Також було досліджено, що метафора є надзвичайно важливою в публіцистичному тексті, оскільки виконує багато функцій. Зокрема було виявлено такі: номінативну, комунікативну, популяризаторську, прагматичну, зображальну, інструментальну, гіпотетичну, моделюючу, евфемістичну, когнітивну та естетичну.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИ В ОПИСІ СИТУАЦІЇ ВІЙНИ В НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

2.1. Критерії відбору німецькомовних публіцистичних текстів

Для проведення дослідження вживання метафори в описі ситуації війни в німецькій публіцистиці на тему повномасштабного вторгнення росії в Україну було відібрано 21 текст, серед яких 7 — з розділу «Новини» («Nachrichten»), а також 13 журналістських статей та 1 інтерв'ю. Тексти з розділу «Новини» взято з відкритих джерел, а доступ до статей та інтерв'ю отримано завдяки платній онлайн-підписці на німецький щотижневий журнал «Der Spiegel» та німецьку щотижневу газету «Die Zeit».

Для відбору текстів були використані такі критерії:

- тематичний критерій: тексти присвячені темі російсько-української війни;
- часовий критерій: тексти опубліковані в період від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 24.02.2022 року до сьогодні (найстаріша стаття нашої вибірки датована 24.02.2022 [58], найновіша - 02.06.2024 [42]), загалом проаналізовано 12 текстів за 2022 рік, 3 за 2023 і 6 за 2024;
- критерій популярності та надійності видання: тексти були відібрані лише з найбільш популярних та надійних німецьких видань, які вже багато років мають хорошу репутацію в Німеччині та у світі, а саме з таких восьми джерел: газети-таблоїда «Bild», часопису «Focus», журналу «Der Spiegel», телеканалу «Deutsche Welle», телевізійної служби новин «Tagesschau», газет «Der Tagesspiegel», «Die Zeit» та «Die Welt».

«Der Spiegel» — це німецький щотижневий кольоровий ілюстрований журнал, який було засновано ще в 1947 році. Головна тематика - новини. У

1994 році світ побачив «Spiegel online». Вплив цього часопису ґрунтується на двох стовпах:

1) на моральному авторитеті, який було створено з ранніх років завдяки розслідувальній журналістиці;

2) на економічній міці цього плідного видавництва.

Він має один із найбільших у Європі накладів (1 млн на тиждень), і саме тому його вважають найпопулярнішим суспільно-політичним журналом серед середнього класу Німеччини. «The Economist» вважає «Der Spiegel» найвпливовішим часописом континентальної Європи.

«Die Zeit» — німецька щотижнева газета, яку заснували ще в 1946 році. Вона виходить у Гамбурзі, але має також редакційні бюро в Брюсселі, Дрездені, Бадені (Швейцарія), Берліні, Нью-Йорку, Франкфурті-на-Майні, Парижі, Вашингтоні, Стамбулі та Відні. Кореспонденти цієї газети працюють у Пекіні, Нью-Делі, Лондоні, Тель-Авіві та Римі.

Це видання вважають газетою для інтелектуальної еліти, яка друкує матеріали на культурні та наукові, політичні та економічні, громадські та освітні, технічні і медичні теми, а також про подорожі та дискусії. «Die Zeit» часто публікує есе, досьє, витримки з лекцій різних авторів і статті третіх осіб для того, щоб підкреслити власну точку зору з певного аспекту чи теми в одному чи кількох своїх послідовних випусках. Ця газета відома своєю широкоформатністю, а також довгими деталізованими статтями.

У 2012 році ця газета налічувала трохи більше 2 мільйонів читачів, що зробило «Die Zeit» найпоширенішим щотижневиком у Німеччині.

«Focus» — німецький сучасний суспільно-політичний часопис, який було засновано в 1993 році. Він належить до трійки найавторитетніших і найпопулярніших сучасних політичних німецьких часописів. Головна тематика - новини. Читацька аудиторія «Focus» становить 5,58 млн. осіб. Цей часопис має також інтернет-версію «Focus-Online» та телевізійну програму «Focus-TV».

«Bild» — це найбільша щоденна провокаційна ілюстрована німецька газета-таблоїд. У 1952 році вийшов перший випуск цієї газети загальним

тиражем 455 тисяч примірників. На сьогоднішній день щоденний наклад становить приблизно 3,4 мільйона примірників. У Німеччині цю газету називають «бульварною». «Bild» — яскравий представник німецькомовної жовтої преси. Офіційний сайт газети з електронною версією цього видання налічує 297 млн відвідувачів.

«Deutsche Welle» — німецький державний телеканал, зорієнтований на закордоння. Тобто він спеціалізується на аналізі як державних, так і міжнародних подій. «Deutsche Welle» транслює теле- та радіопередачі, має інтернет-пропозиції 30 мовами, у тому числі й українською.

«Deutsche Welle» засновано в 1953 році. На тлі "холодної війни" та жорсткої радянської цензури, що придушувала вільне слово, цей телеканал став променем світла для людей, які прагнули правди та альтернативної точки зору. Це західне радіо стало одним із найвпливовіших ЗМІ того часу, транслюючи неупереджену інформацію мовами народів СРСР. У 1960 році німецьким парламентом було прийнято закон, у якому проголошувалося, що «Deutsche Welle» має транслюватися на коротких хвилях не лише для Німеччини, а й для всієї Європи. Власником цього ЗМІ є уряд Німеччини, тому телеканал висвітлює думку офіційних органів влади.

«Tagesschau» — це національна та міжнародна німецька телевізійна служба новин. Це інформаційний канал, який пропонує вдень щогодини 10-хвилинні випуски новин і ввечері 15-хвилинні о 17.00 та 20.00.

«Der Tagesspiegel» — німецькомовна щоденна багатотиражна газета, яку заснували в 1945 році. Друкується ця газета в широкоформатному вигляді.

«Die Welt» — це щоденна німецька громадсько-політична газета, яку заснували в Гамбурзі в 1946 році. Вона є одним із найвпливовіших ЗМІ Німеччини, оскільки її аудиторія становить понад 670 тисяч читачів, наклад - 193 000 екземплярів, а поширюється вона в 130 країнах (станом на 2015 рік). Також ця газета має онлайн версію.

На сьогоднішній день «Die Welt» - член-засновник Європейського Газетного Альянсу, до складу якого входять провідні видання Європи, такі як

"La Repubblica" (Італія), "El País"(Іспанія), "Le Soir" (Бельгія), "Le Figaro" (Франція) та інші. Між ними існує тісна співпраця в інфопросторі, а також усі вони мають міжнародну звітність.

У друкованому варіанті це видання відводить центральне місце таким рубрикам, як «Фінанси», «Політика», «За кордоном», «Німеччина». Матеріали газети зосереджені на інформаційних та аналітичних статтях. Особливою рисою публікацій є влучні коментарі експертів. Основну аудиторію газети складають переважно чоловіки віком 30-55 років, що є представниками німецької бізнес-еліти.

2.2. Класифікація метафор у німецькомовних публіцистичних текстах на тему російсько-української війни

У проаналізованих німецьких публіцистичних текстах були визначені такі метафори, пов'язані з темою російсько-української війни:

1) 20 метафор-персоніфікацій (die Personifizierung), наприклад:

- «Selenskyj dagegen schafft Nähe. Anders aber als Tolstoi, Shakespeare, »James Bond«, »Game of Thrones« oder »Homeland« – die das Welttheater fiktionalisieren und aus ästhetischer Distanz heraus konsumierbar und manchmal überhaupt erst verständlich machen –, haben wir es hier nun umgekehrt mit einer **Realisierung** zu tun, die nicht nur reale Angst und Leid **produziert**, sondern auch das Helfen überhaupt **ermöglicht**». [46]

- «Wer begreifen will, wie aus dem für Musisches und Komik begabten Wowa jener Wolodymyr Selenskyj im Armeelook werden konnte, der nun seit mehr als vier Monaten an der Spitze seines Staats dem russischen Vernichtungsfeldzug trotzts, der wird in Krywyj Rih fündig. Die **Stahlstadt**, in der der Präsident geboren wurde und aufwuchs, **hat** ihn **geformt** und **gehärtet** – das zumindest sagen jene, denen es darum geht, den Beitrag der Stadt zu dieser Erfolgsgeschichte hervorzuheben. Andere sehen vor allem das Verdienst der Person Selenskyj». [50]

- «Ein **Krieg**, der starke Empathie und Mitgefühl **auslöst**. Aber auch Angst. Er war vorhersehbar und **kam** doch so plötzlich und unerwartet». [46]

- «Dramatische **Dunkelheit trifft** auf perfekte Ausleuchtung: Der Besuch der US-Talker-Legende Letterman beim ukrainischen Präsidenten ist ein Gipfeltreffen – und ein Lehrstück über «Soft Power». [53]

2) 17 метафор-метонімії (die Metonymien), наприклад:

- «Der ukrainische Präsident Wolodymyr Selenskyj hat nach einem Besuch in der nordostukrainischen Stadt Charkiw eine Stärkung der Region vor russischen Angriffen gefordert. "Es ist äußerst wichtig, dass **Charkiw** trotz allem nicht nur **durchhält**, sondern dazu **beiträgt**, unseren gesamten Osten stark **zu halten**", sagte er dabei in seiner täglichen Videoansprache. Bei verschiedenen Treffen seien unter anderem die Minenräumung und der Schutz von Energieanlagen vor russischem Beschuss besprochen worden». [41]

- «**China hatte** schon zuvor **betont**, eine internationale Friedenskonferenz zu unterstützen». [43]

- «**Russland hat** die Ukraine nach Angaben Kiews in der Nacht zu Samstag mit insgesamt hundert Drohnen und Raketen **angegriffen**. Die russische Armee habe 53 Raketen und 47 Kampfdrohnen abgefeuert, teilte die ukrainische Luftwaffe mit. 35 Raketen und 46 Drohnen seien von der Luftabwehr abgeschossen worden. Die russischen Angriffe zielten demnach auf wichtige Infrastruktur und Kraftwerke». [45]

- «**Europol warnt** inzwischen Ukrainerinnen vor Menschenhändlern: Sie und ihre Kinder seien aus Sicht der Banden «ideale Opfer». [46]

3) 12 метафор-символів (das Symbol), наприклад:

- «Dass Wolodymyr Selenskyj Schauspieler, gar Komiker war, dass Wladimir Putin sich ohnehin in seiner Macht wie ein James-Bond-Kontrahent inszeniert und dass jede einzelne kämpfende Ukrainerin eine große, man möchte fast sagen: rührende Heldin im Kleinen repräsentiert, trägt zu dieser Dramatisierung bei. **Davids und Davidas gegen Goliath**, denen andere «Könige» zur Seite springen und eine notwendige Entmachtung des Tyrannen andeuten». [46]

- «Man könnte sie »Warfluencer« oder »Kriegfluencer« nennen. Das sind zugegeben keine überdurchschnittlich eleganten Worte, aber sie drücken aus, worum es geht. Soziale **Medien sind** ein eigenes **Schlachtfeld geworden**. Bei den Kriegen und Konflikten in Syrien, Kurdistan, der Ukraine seit 2014, Armenien, Mali, Afghanistan und vielen anderen Orten der Welt war das in den letzten zehn, fünfzehn Jahren auch schon so. Aber beim russischen Überfall auf die Ukraine ist der Krieg in und mit sozialen Medien auf eine völlig neue Größenordnung und Qualitätsstufe katapultiert worden. Am deutlichsten erkennbar ist das vielleicht am Warfluencer oder Kriegfluencer, einem neuen Typus des Social Media-Nutzers». [51]

- «Während **Selenskyj** gerade zur globalen **Widerstandssikone** aufsteigt, fällt Putins Bildregime zunehmend in sich zusammen. Das verrät auch etwas über das Wesen von Macht». [52]

- «**Krywyj Rih** gilt als **Stadt mit stählernem Kern**. Tatsächlich gibt es sie hier noch, die Bilder wie zu Sowjetzeiten: Männer, die zehn Stunden täglich am Hochofen stehen; werktätige Frauen, die abends zwischen Hochhausschluchten heimwärts hasten. Bilder aus einer Welt, die von Eisenerz, Koks und Stahl geprägt ist». [50]

4) 11 метафор-аллегорій (die Allegorie), наприклад:

- «Es hat meines Erachtens unter anderem etwas mit unserer moralischen Vorstellungskraft zu tun, eine Antwort auf die Frage «Was soll ich tun?» zu finden. Und jetzt entfaltet sich vor unseren Augen ein reales, klar konturiertes **Drama**, bei dem wir nicht mehr nur **Zuschauer:innen** sind». [46]

- «Mit unserer Hilfe und Solidarität zeigen wir dem «**Bösen**»: dass uns der Krieg nicht gleichgültig ist und wir so viel tun, wie wir können. Aus Angst, Mitgefühl, Solidarität und Vertrautheit. Vielleicht auch aus Egozentrik. Diskriminierungen können wir kaum vermeiden, sollten sie aber reflektieren. Hilfe ebenso wie Empathie geschehen nicht von einem unparteilichen Standpunkt, den Blick von Nirgendwo gibt es nicht. Wir sind immer irgendwie persönlich perspektivisch eingebunden. Schon ob wir unser eigenes ertrinkendes Kind oder den fremden Mann vor uns retten, wirft die Frage der Parteilichkeit auf.» [46]

- «Uns werden auch andere Ungerechtigkeiten auf der Welt durch Film, Literatur, journalistische Reportagen und Dokumentationen nahegebracht. Es sind jetzt die besonders klaren Konturen und Protagonisten, die relativ klar abgesteckten Rollen Europas und der USA. Das ganze Setting. Bürger werden darin selbst zu verantwortlichen **Akteuren** – nicht zuletzt auch, wenn sie abwägen müssen zwischen eigenen wirtschaftlichen Konsequenzen und der Rettung eines Landes.» [46]

- «In einer Weihnachtsbotschaft hat sich der ukrainische Präsident Wolodymyr Selenskyj an seine Landsleute gewandt. «Am Ende wird **die Dunkelheit** verlieren. **Das Böse** wird besiegt», sagte Selenskyj in einer am Sonntag veröffentlichten Videobotschaft. An den Feiertagen bete das ganze Land zusammen, sagte Selenskyj. «Für unsere Freiheit. Für unseren Sieg. Für unsere Ukraine»». [54]

За основу цього дослідження було взято класифікацію з навчального посібника «Стилістика німецької мови» [25, с. 73-75]. Було знайдено 20 персоніфікацій, 17 метонімій, 12 символів та 11 алегорій. Метафори-синестезії (die Synästhesie) та метафори-синекдохи (Synekdoche) в цих текстах не виявлено.

Згідно з результатами дослідження, найпоширенішим видом метафори у німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни є персоніфікація. Вона додає статтям образності, робить їх привабливішими для читача. Наступний вид метафори - метонімія - теж досить часто вживався в цих текстах (знайдено 17 одиниць). Рідше в публіцистичних статтях можна побачити символи та алегорії (було виявлено 12 та 11 одиниць відповідно).

2.3. Функції метафор у німецькомовних публіцистичних текстах на тему російсько-української війни

Під час нашого дослідження було виявлено, що:

- а) одна метафора може виконувати декілька функцій;
- б) однакові види метафор зазвичай виконують однакові функції.

а) Розгляньмо кілька прикладів, в яких одна метафора виконує декілька функцій:

1. «Für viele wirkt dabei **die goldene Regel** (oder philosophisch: der kategorische Imperativ): Was wenn uns das passieren würde, wollten wir dann nicht auch, dass andere uns helfen? Das ist einerseits eine kluge Regel. Andererseits klingt sie auch egozentrisch». [46]

Ця метафора-опредмечування виконує одночасно комунікативну (уможлиблює подачу інформації адресату в доступній і короткій формі), популяризаторську (дає змогу передати складну ідею в доступній навіть для невідготовленого адресата формі), евфемістичну (передає інформацію, яку з деяких причин автор вирішив не зазначати прямо) та когнітивну (звертається до більш простого образу з більш знайомої для читача сфери, щоб спростити розуміння) функції.

2. «Selenskyj: Es wäre fatal, wenn der Krieg zur Normalität würde. Unsere **Bemühungen** in diesem Krieg **schützen** doch ganz Europa. Davon bin ich überzeugt». [61]

Ця метафора-персоніфікація виконує одночасно прагматичну (впливає на адресата, формує потрібний емоційний стан), зображальну (допомагає додати повідомленню образності, яскравості та важливості) та естетичну (не лише привертає увагу аудиторії, але й робить повідомлення більш ефективним) функції.

3. «Es **kursieren** beschämende **Tweets** in den sozialen Medien, ein brasilianischer Politiker soll in einer Sprachnachricht wartende geflüchtete Frauen als »Gottheiten« bezeichnet und gesagt haben...» [46]

Ця метафора-персоніфікація виконує одночасно прагматичну (впливає на адресата, формує потрібний емоційний стан) та зображальну (допомагає додати повідомленню образності, яскравості та важливості) функції.

4. «Der reale **Selenskyj** tut derweil alles, damit sich der Tagtraum aus Folge 23 nicht erfüllt. Er taucht mal da, mal dort auf, **ein Irrlicht der Weltgeschichte**». [44]

Ця метафора-символ виконує одночасно прагматичну (впливає на адресата, формує потрібний емоційний стан), зображальну (допомагає додати повідомленню образності, яскравості та важливості) та естетичну (не лише привертає увагу аудиторії, але й робить повідомлення більш ефективним) функції.

5. «Es hat meines Erachtens unter anderem etwas mit unserer moralischen Vorstellungskraft zu tun, eine Antwort auf die Frage «Was soll ich tun? » zu finden. Und jetzt entfaltet sich vor unseren Augen ein reales, klar konturiertes **Drama**, bei dem wir nicht mehr nur **Zuschauer:innen** sind». [46]

Ця метафора-алегорія виконує одночасно комунікативну (уможливлює подачу інформації адресату в доступній і короткій формі), евфемістичну (передає інформацію, яку з деяких причин автор вирішив не зазначати прямо) та когнітивну (звертається до більш простого образу з більш знайомої для читача сфери, щоб спростити розуміння) функції.

б) Ось кілька прикладів, на підставі яких можна стверджувати, що однакові види метафор зазвичай виконують однакові функції:

1. «DIE ZEIT: Präsident Selenskyj, vor fast vier Monaten **hat Russland** die Ukraine **überfallen**. Es ist noch kein Ende des Krieges in Sicht, die Zahl der ukrainischen Opfer ist schockierend hoch. Laut einem Bericht des britischen Guardian sterben täglich rund 150 Ukrainer an der Front, 800 werden verwundet. Wie lange können Sie und Ihr Land noch durchhalten? » [61]

2. «Präsident Wolodymyr Selenskyj hat anlässlich des Unabhängigkeitstags den Kampfeswillen der Ukraine betont. **USA und Großbritannien kündigen** neue Militärhilfen **an**». [60]

У цих двох цитатах бачимо метафори-метонімії, які виконують однакову функцію - комунікативну, яка відповідає за передачу інформації, а також уможливлює подачу інформації адресату в короткій формі.

3. - «In einer Weihnachtsbotschaft hat sich der ukrainische Präsident Wolodymyr Selenskyj an seine Landsleute gewandt. «Am Ende wird **die Dunkelheit**

verlieren. **Das Böse** wird besiegt», sagte Selenskyj in einer am Sonntag veröffentlichten Videobotschaft. An den Feiertagen bete das ganze Land zusammen, sagte Selenskyj. «Für unsere Freiheit. Für unseren Sieg. Für unsere Ukraine»». [54]

4. «Putin dagegen ist der klare Antipode. (Erinnert er nicht etwas an den **zombieführenden Nachtkönig** in «**Game of Thrones**»?) Er generiert Antipathie, Wut, Angst, Empörung, Unverständnis. Auch in ihn versetzen wir uns hinein, changierend zwischen Fassungslosigkeit und Faszination. Bis zu einem gewissen Grad – denn bei Putin greift eher, was man in Fiktionstheorien imaginativen Widerstand gegenüber unmoralischen Charakteren nennt: Man kann und will sich nicht so weit in eine solche Perspektive hineinversetzen, dass man sie am Ende noch zu sehr verstünde; gleichzeitig muss man aber auch wissen, wie so ein Mensch tickt.» [46]

У цих двох цитатах бачимо метафори-алегорії, які виконують однакові функції - комунікативну (уможливлюють подачу інформації адресату в доступній і короткій формі) та евфемістичну (передають інформацію, яку з деяких причин автор вирішив не зазначати прямо).

5. «Die Lage schafft insgesamt auch ein **Klima der Angst und realen Bedrohung** in Europa selbst.» [46]

6. «Manche erkennen in dem derzeitigen **Impuls eine Diskriminierung**, weil es nun Frauen und Kinder statt Männer sind wie im Fall von Syrien». [46]

У цих двох цитатах бачимо метафори-символи, які виконують однакові функції - прагматичну (впливають на адресата, формують потрібний емоційний стан), зображальну (допомагають додати повідомленню образності, яскравості та важливості) та естетичну (не лише привертають увагу аудиторії, але й роблять повідомлення більш ефективним).

7. «**Ein Thema dominiert** fast alle Talkrunden: der Krieg Russlands gegen die Ukraine. Ob Diskussionsrunden zur Zukunft der Globalisierung, Panels zur Energiesicherheit, zur Währungspolitik oder zum Klimaschutz: Überall spielt der Krieg Russlands eine Rolle, werden die Folgen diskutiert.» [57]

8. «Hier können wir – man möchte sagen: endlich – auch handeln, sind nicht nur Zuschauer, sondern Akteure, Teilnehmer. Können gegen die Ungerechtigkeit auf irgendeine Weise vorgehen, die eben eine ganz klar konturierte Gruppe von Menschen betrifft. Sagt man eigentlich, dass **die Ästhetik** moralisch **entlasten kann** – weil man eben nicht James Bond zur Seite springen kann –, entlastet nun die Realität: Wir sind in der Lage, etwas zu tun, statt nur zuzuschauen». [46]

У цих двох цитатах бачимо метафори-персоніфікації, які виконують однакові функції - прагматичну (впливають на адресата, формують потрібний емоційний стан) та зображальну (допомагають додати повідомленню образності, яскравості та важливості).

Висновки до розділу 2

Після аналізу 21 німецького публіцистичного тексту (7 — з розділу «Новини» («Nachrichten»), 13 журналістських статей та 1 інтерв'ю) на тему російсько-української війни було виявлено 60 метафоричних одиниць, серед яких 20 персоніфікацій, 17 метонімії, 12 символів та 11 алегорій. Метафори-синестезії та метафори-синекдохи не знайдено. Результати дослідження наведені в таблиці (див. Додаток 2).

Для відбору текстів були використані такі критерії:

- тематичний критерій (тексти присвячені темі російсько-української війни);
- часовий критерій (тексти опубліковані в період від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 24.02.2022 року до сьогодні);
- критерій популярності та надійності видання (тексти були відібрані лише з найбільш популярних та надійних німецьких видань, які вже багато років мають хорошу репутацію в Німеччині та у світі, а саме з таких восьми джерел: газети-таблоїда «Bild», часопису «Focus», журналу «Der Spiegel», телеканалу «Deutsche Welle», телевізійної служби новин «Tagesschau», газет «Der Tagesspiegel», «Die Zeit» та «Die Welt»).

Згідно з результатами дослідження, найпоширенішим видом метафори у німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни є персоніфікація. Вона додає статтям образності, робить їх привабливішими для читача. Наступний вид метафори - метонімія - теж досить часто вживався в цих текстах (знайдено 17 одиниць). Рідше в публіцистичних статтях можна побачити символи та алегорії (було виявлено 12 та 11 одиниць відповідно).

Після опрацювання практичного матеріалу було з'ясовано, що:

1) у німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни метафори виконують такі функції: комунікативну (уможливлюють подачу інформації адресату в доступній і короткій формі), популяризаторську (дає змогу передати складну ідею в доступній навіть для невідготовленого адресата формі), евфемістичну (передають інформацію, яку з деяких причин автор вирішив не зазначати прямо), когнітивну (звертається до більш простого образу з більш знайомої для читача сфери, щоб спростити розуміння), прагматичну (впливають на адресата, формують потрібний емоційний стан), зображальну (допомагають додати повідомленню образності, яскравості та важливості) та естетичну (не лише привертає увагу аудиторії, але й робить повідомлення більш ефективним);

2) одна метафора може виконувати декілька функцій;

3) однакові види метафор зазвичай виконують однакові функції, а саме:

- метафора-персоніфікація – прагматичну, зображальну та естетичну;
- метафора-метонімія – комунікативну;
- метафора-алегорія — комунікативну та евфемістичну; або комунікативну, популяризаторську, евфемістичну та когнітивну;
- метафора-символ – прагматичну, зображальну та естетичну.

Метафора відображає не лише індивідуальні симпатії чи антипатії, але й ціннісні орієнтири суспільства. Вона показує світосприйняття людини, її думки та емоції, пов'язані з політичними подіями та процесами.

Використання метафор має значний вплив на сприйняття та оцінку інформації людиною. Ці художні засоби не лише впливають на емоційну сферу, але й структурують мислення, формують модель світу людини.

Вибір метафор та метафоричних моделей журналістами чи політиками дає цінну інформацію про їхній спосіб мислення, справжнє ставлення до подій у житті суспільства, а також про їхню манеру прийняття рішень. Окрім цього, метафори можуть впливати на хід думок і вибір людини.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Робота присвячена дослідженню метафори в описі ситуації війни в німецьких публіцистичних текстах.

Теоретичною базою для дослідження стали наукові розвідки таких філологів і філологинь, як Хадумод Бусман, Хельга Скірл, Моніка Шварц-Фрізель, Марго Реймер, Елізабет Кемп, Гаральд Вайнріх, Джордж Лакофф, Ерл Маккормак, Марк Джонсон, Т. А. Єщенко, С. Я. Єрмоленко, О. О. Тараненко, О. А. Галич, Р. Т. Гром'як, присвячені вивченню метафор.

Актуальність обраної теми зумовлена появою в сучасних політичних умовах німецьких публіцистичних текстів, в яких використовуються нові метафори для опису ситуації російсько-української війни, що потребують аналізу та дослідження.

Метою роботи було описати та проаналізувати види метафор, їхнє вербальне вираження, функції та ролі в німецькомовних публіцистичних текстах, які висвітлюють російсько-українську війну.

У ході дослідження опрацьовано 60 метафоричних одиниць з 21 німецького публіцистичного текста на тему російсько-української війни.

Дослідивши сутність поняття «метафора» та проаналізувавши її роль в описі ситуації війни в німецьких публіцистичних текстах, ми можемо зробити такі висновки.

У першому розділі визначено та обґрунтовано теоретичні засади дослідження метафор у німецьких публіцистичних текстах.

Було проаналізовано наукову літературу з теми дослідження та з'ясовано сутність поняття «метафора» як одного з основних тропів, що полягає в перенесенні значення та ознак із одного предмета чи явища на другий на підставі подібності або контрастності, а також служить засобом посилення

образності і виразності мови. Метафору можна розглядати як фігуру мовлення та фігуру мислення.

З'ясовано, що сучасне розуміння метафори має у своїй основі значення, сформульоване авторами давніх поетик. У той же час сучасні тлумачення розглядають це явище в ширшому контексті, оскільки цей троп стає інструментом для створення індивідуально-авторського бачення світу.

Описано класифікацію метафор, яка поєднує в собі два підходи (семантичний та лексико-тематичний) та дає можливість отримати більш чітке та детальне уявлення про різновиди переносних вживань слів. З'ясовано, що метафори поділяються на такі групи: опредмечування, оживлення, синестезія. Ця систематизація є більш логічною та стилістично виправданою, адже ґрунтується на чіткій структурі і враховує специфіку різних груп метафор.

Також було розглянуто класифікацію, описану в підручнику Потапової «Стилістика німецької мови». Згідно з нею розрізняють такі різновиди метафор: персоніфікацію, алегорію, символ, синестезію, метонімію та синекдоху. Цю класифікацію було використано в практичному розділі.

З'ясовано, що метафори, подібно до маленьких фрагментів мозаїки, органічно складають цілісну картину політичного світу, відображаючи його різноманітність і складність. Окрім того, визначено дефініцію публіцистичного тексту: це текст, зорієнтований на взаємодію масової аудиторії та автора задля здійснення обміну актуальною соціальною інформацією, а також думками та уявленнями, який актуалізує по максимуму потенціал текстової динаміки. Публіцистичний стиль може бути потужним інструментом впливу на суспільство, адже через вдале поєднання логічної чіткості, емоційної виразності та яскравої мови публіцистичні тексти здатні формувати громадську думку, певною мірою впливати на переконання людей, спонукати їх до активних дій.

Досліджено важливість метафори в публіцистичному тексті, проаналізовано її функції, а саме: номінативну, комунікативну, популяризаторську, прагматичну, зображальну, інструментальну, гіпотетичну, моделюючу, евфемістичну, когнітивну та естетичну.

У **другому розділі** було відібрано, систематизовано та проаналізовано 60 метафоричних одиниць із 21 німецького публіцистичного тексту на тему російсько-української війни, що дало такі результати:

- найпоширенішим видом метафори у німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни є персоніфікація, яка додає статтям образності, робить їх привабливішими для читача;
- інший вид метафори - метонімія - теж досить часто вживається в німецьких публіцистичних текстах;
- рідше в публіцистичних статтях можна побачити символи та алегорії;
- було проаналізовано функції метафори в німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни, зокрема виявлено такі: комунікативну, популяризаторську, евфемістичну, когнітивну, прагматичну, зображальну та естетичну;
- одна метафора може виконувати декілька функцій;
- однакові види метафор зазвичай виконують однакові функції, а саме: метафора-персоніфікація – прагматичну, зображальну та естетичну; метафора-метонімія – комунікативну; метафора-алегорія — комунікативну, евфемістичну, популяризаторську та когнітивну; метафора-символ – прагматичну, зображальну та естетичну.

Таким чином, можна сформулювати таке значення метафор у німецьких публіцистичних текстах на тему російсько-української війни: подача інформації в доступній і короткій формі, вплив на адресата, створення потрібного емоційного стану, додавання повідомленню образності, ефективності, яскравості та важливості, привернення уваги аудиторії.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у процесі викладання практичного курсу стилістики німецької мови.

Крім цього, зібраний нами фактичний матеріал дав можливість скласти таблицю метафор з німецьких публіцистичних текстів на тему російсько-української війни, наведену в додатку до роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Л.О. Генеза та особливості структури поетичної метафори бароко: дис. канд. філол. наук / Інститут української мови НАН України. - К., 1997. - 200 с.
2. Античні поетики. Арістотель. Поетика. Псевдо-Лонгін. Про високе. Горацій. Про поетичне мистецтво / упоряд. М. Борецький, В. Зварич. Київ: Грамота, 2007. - 168 с.
3. Бакун О.В. Метафора у політичному дискурсі. URL: <http://ev.nuos.edu.ua/content/metafora-u-politichnomu-diskursi> (дата звернення: 04.04.2024)
4. Вербицька О.А. Ономасіологічні функції синестезійної метафори в українській мові (на матеріалі прикметників відчуття): автореф. дис. канд. філол. наук / Харківський державний педагогічний інститут імені Г.С. Сковороди. - Х., 1993. - 24 с.
5. Гаврилюк А. П. Метафора, її природа та роль у мові та мовленні. *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Сер. Філологія. Педагогіка.* 2013. № 2. - С. 29-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vntufil_2013_2_6 (дата звернення: 04.04.2024)
6. Галич О. А. Загальне літературознавство: навчальний посібник / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. – Рівне, 1997. – 544 с.
7. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
8. Дацишин Х. Політична метафора в індивідуальній мовотворчості журналіста / *Вісник Ун-ту.* Серія журналістики. – 2004. – Вип. 25. – С. 427 – 433
9. Довгалевський М. Поетика (Сад поетичний) / М. Довгалевський. – К. : Мистецтво, 1973. – 436 с.

10. Дрібнюк, О. Т. Функції метафори у публіцистичному стилі. *Мова і культура* 14, т. 8 (2011). - С. 140-144
11. Дятчук В.В., Пустовіт Л.О. Семантична структура і функціонування лексики укр. літер. мови / В.В. Дятчук, Л.О. Пустовіт. - К.: Наукова думка, 1983. - С. 132 - 142
12. Єрмоленко С. Я. Публіцистичний стиль / С. Я. Єрмоленко // Українська мова. Енциклопедія / Редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. та ін. – К. : Укр.енцикл., 2000 – С. 501–502
13. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибики, О. Г. Тодор ; за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.
14. Єщенко Т. А. Семантико-стилістичні типи метафор: теоретичний аспект. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка*. Т. 28. Донецьк: Український культурологічний центр, Східний видавничий дім, 2010. С. 224-239. [URL:http://litmisto.org.ua/?p=19758](http://litmisto.org.ua/?p=19758) (дата звернення: 04.04.2024)
15. Жовтобрюх М. А. Мова української періодичної преси (кінець 19-поч. 20 ст.) / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наук.думка, 1970. – 303 с.
16. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: підручник / Ю. О. Карпенко. – 2-ге вид., стер. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 336 с.
17. Купіна А. В. Антропоморфна метафора як засіб вербалізації концепту «пам'ять» / А.В. Купіна // *Лінгвістика: Збірн. наук. пр.* - 2009. - № 1 (16). – Луганськ: Вид-во ЛНУ ім. Т. Шевченка «Альма-матер», 2009. – С. 35 – 40
18. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 624 с.
19. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
20. Макаренко Л. Метафори зорового класу в поетичному мовленні Юрія Клена / *Науковий вісник Херсонського державного*

- університету*. – Серія: Лінгвістика. – Вип. 9. – Херсон: Ви-во ХДУ, 2009. – С. 84 - 89
21. Матвєєва Т.П. Метафора як виразник стилю М.М. Коцюбинського: дис. канд. філол. наук / Ізмаїльський державний педагогічний інститут. - Ізмаїл, 1996. - 198 с.
22. Мацько Л. І. Українська мова: навчальний посібник для учнів старших класів та абітурієнтів / Л. І. Мацько, О. М. Мацько, О.М. Сидоренко. — Донецьк : БАО, 2003. — 478 с.
23. Мінкова, О. Ф., Надольська, Ю. А. Публіцистичний текст та мовна номінація. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна зб. наук. пр. (67), 2017. - С. 207-209
24. Одинецька Л. В. Роль метафори в засобах масової інформації. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13506/Odynetska%20L..PDF;jsessionid=BA2BE93F50AD251D4DAD26CA5CFA3626?sequence=1>
(дата звернення: 04.04.2024)
25. Потапова Ж. Є. Стилїстика німецької мови: навч. посіб. для студ. / Нар. укр. акад. – Вид. доп. та переробл. – Харків: Вид-во НУА, 2019. – 112 с.
26. Пустовіт Л.О. Словник української поезії другої половини ХІХ століття: автореф. дис. докт. філол. наук / НАН України, Інститут української мови. - К., 1993. - 23 с.
27. Ставицька Л.О. Естетика слова у художній літературі 20-30 років ХХ ст. (системно-функціональний аспект): автореф. дис. докт. філол. наук / Інститут української мови НАН України. - К., 1996. - 25 с.
28. Тимченко О. Шляхи побудови антропоморфної метафори в українських народних казках про явища природи, рослини та тварин. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. – Серія: Лінгвістика. – Вип. 9. – Херсон: Ви-во ХДУ, 2009. – С. 194 - 201
29. Тищенко О.М. Метафора у поезіях Євгена Маланюка (семантико-функціональний аспект): автореф. дис. канд. філол. наук / Київський

національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. - К., 1997. - 16 с.

30. Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підручник / А. О. Ткаченко. – К. : Правда Ярославичів, 1997. – 448 с.

31. Українська мова. Енциклопедія / Редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. – 3-є вид., зі змінами і доп. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.

32. Шапошникова І.В. Лінгвостилістика творення образу України в українській поезії другої половини ХХ століття: автореф. дис. канд. філол. наук / Запорізький державний університет. - Запоріжжя, 1999. - 16 с.

33. Щепка О.А. Сучасний публіцистичний текст: кваліфікаційні та диференційні ознаки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія, № 34 том 2, 2018. - С. 103-106

34. Вуßman Н. Metapher. Durchgesehene und bibliographisch ergänzte Auflage. Stuttgart: Kröner, 2008. - S. 434-435

35. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press, 1980. - 256 p.

36. MacCormac Earl R. *A Cognitive Theory of Metaphor*. Cambridge, MA: MIT Press, 1985. - 254 p.

37. Reimer M., Camp E. Metapher. In: *Zur Metapher*. Brill Fink, 2007. - S. 23-44

38. Simpson. P. *Stylistics. A resource book for students*. London: Routledge Taylor & Francis Group, 2004. - 247 p.

39. Skirl H., Schwarz-Friesel M. *Metapher*. Heidelberg: Universitätsverlag Winter, 2000. - S. 4

40. Weinreich H. *Semantik der Metapher*. Stuttgart: Kröner, 1967. - S. 3-17

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

41. Ukraine: Michel sieht Ukraine bis 2030 in der EU (Deutsche Welle, 04.10.2023)

URL: <https://www.dw.com/de/ukraine-aktuell-michel-sieht-ukraine-bis-2030-in-der-eu/a-66990044>

42. Strack-Zimmermann fordert Aktivierung von 900.000 Reservisten in Deutschland (Focus, 02.06.2024)

URL: https://www.focus.de/politik/ausland/ukraine-krise/ukraine-krieg-im-ticker-strack-zimmermann-fordert-aktivierung-von-900-000-reservisten-in-deutschland_id_57275780.html

43. Lücke zu groß: China lehnt Teilnahme an Ukraine-Friedenskonferenz ab (Focus, 01.06.2024)

URL: https://www.focus.de/politik/ausland/ukraine-krise/ukraine-krieg-im-ticker-strack-zimmermann-fordert-aktivierung-von-900-000-reservisten-in-deutschland_id_57275780.html

44. Iwan schlug mit dem Knüppel zu (Zeit, 11.03.2022)

45. Russischer Raketen-Terror mit 100 Geschossen (Bild, 01.06.2024)

URL: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/ukraine-krieg-die-aktuelle-lage-im-live-ticker-83726300.bild.html>

46. Warum wir helfen: Philosophin über Folgen des Ukrainekriegs (Spiegel, 03.04.2022)

47. Ukrainische Armee will viel mehr Männer einziehen (Tagesschau, 18.01.2024)

URL: <https://www.tagesschau.de/ausland/europa/ukraine-armee-120.html>

48. Energieexperten warnen vor Blackout in Ukraine (Welt, 31.05.2024)

URL: <https://www.welt.de/politik/ausland/article251791328/Krieg-in-der-Ukraine-Energieexperten-warnen-vor-Blackout.html?icid=search.product.onsitesearch>

49. „Luftalarm dauerte fünf Stunden“: Ukraine meldet Angriffe mit mehr als 80 Raketen und Drohnen auf Energieanlagen (Tagesspiegel, 11.04.2024)

URL: <https://www.tagesspiegel.de/internationales/luftalarm-dauerte-funf-stunden-ukraine-meldet-angriffe-mit-mehr-als-80-raketen-und-drohnen-auf-energieanlagen-11499071.html>

50. Hier wuchs Wolodymyr Selenskyj auf: „Die Stadt der roten Hunde“ (Spiegel, 01.07.2022)

51. Die Invasion der Ukraine und die sozialen Medien: Krieg der Influencer
Eine Kolumne von Sascha Lobo (Spiegel, 23.03.2022)

52. Militäreinsatz in der Ukraine: Der stärkere Mann (Zeit, 28.02.2022)

53. David Letterman bei Wolodymyr Selenskyj: Heldenreise, Höllenfahrt (Spiegel, 13.12.2022)

54. Zweites Fest im Krieg: Selenskyj macht Ukrainern in Weihnachtsansprache Mut (Spiegel, 25.12.2023)

55. Wolodymyr Selenskyj und die Verteidigung Kiews: »Er ist in der Hauptstadt geblieben. Das war sehr, sehr mutig« (Spiegel, 05.12.2022)

56. Rekonstruktion: Tag ohne Ende – wie verlief der 24. Februar 2022? (Spiegel, 10.02.2023)

57. Weltwirtschaftsforum in Davos: «Es gibt nur ein Thema: den Krieg» (Zeit, 23.05.2022)

58. Österreichs Kanzler über Gespräch mit Selenskyj: »Er meldet sich als Präsident, ohne zu wissen, wie lange er noch am Leben ist« (Spiegel, 24.02.2022)

59. Zwei Präsidenten im Krieg: Held gegen Bösewicht: Ein Doppelporträt von Christian Neef (Spiegel, 04.03.2022)

60. Ukraine-Überblick: Ukraine begeht Unabhängigkeitstag, Biden und Johnson sagen Hilfe zu (Zeit, 24.08.2022)

61. Am 24. Februar begann der totale Krieg - Interview (Zeit, 14.07.2022)

ZUSAMMENFASSUNG

Die Bachelorarbeit ist **dem Thema** “Metapher in der Beschreibung der Kriegssituation in deutschen publizistischen Texten” gewidmet.

Das gewählte Thema gewinnt an **Aktualität** in der gegenwärtigen politischen Lage, da es sich den Metaphern in der Beschreibung der Kriegssituation widmet, die nach dem russischen vollständigen Einmarsch in die Ukraine am 24. Februar 2022 aktiv in deutschen publizistischen Texten auftauchen und dementsprechend eine Analyse und Forschung erfordern. Die Veränderungen im Leben der Menschen spiegeln sich immer in der Sprache wider, was zu ihrer Dynamik führt, die wiederum eine ständige Aktualisierung des Wissens entsprechend den neuen Realitäten und die Durchführung aktuellen Forschungen erfordert. Obwohl zahlreiche wissenschaftliche Arbeiten der Metapher gewidmet wurden, sind sie nicht erschöpfend und bedürfen einer weiteren Vertiefung und Systematisierung.

Das Objekt der Forschung ist die Metapher und ihre Funktionen in einem publizistischen Text.

Der Gegenstand der Forschung sind Metaphern in deutschsprachigen publizistischen Texten zum Thema des russisch-ukrainischen Krieges.

Das Ziel der Arbeit ist es, die Arten von Metaphern, ihren sprachlichen Ausdruck, ihre Funktionen und ihre Rolle in deutschen publizistischen Texten über den russisch-ukrainischen Krieg zu beschreiben und zu analysieren.

Im **ersten Kapitel** wird der Begriff der Metapher in der modernen Linguistik definiert und analysiert; die bestehenden Klassifikationen von Metaphern werden untersucht; die Funktionen von Metaphern in einem publizistischen Text werden charakterisiert.

Im **zweiten Kapitel** werden die in zeitgenössischen deutschen publizistischen Texten zum Thema des russisch-ukrainischen Krieges vorkommenden Metapherntypen ausgewählt und systematisiert; die vorgestellten Metapherntypen werden mit Beispielen illustriert und analysiert. Der häufigste Metapherntyp in diesen Texten ist die Personifizierung, die die Artikel für den Leser attraktiver macht. Metaphern in

deutschen publizistischen Texten erfüllen kommunikative, popularisierende, euphemistische, kognitive, pragmatische, bildhafte und ästhetische Funktionen.

Bei der Untersuchung bedienten wir uns solcher **Forschungsmethoden** wie: kritische Analyse der Literatur zum Forschungsproblem, Methode zur Analyse von Wörterbuchdefinitionen, Methode der vollständigen Stichprobenziehung, Analyse und Synthese, deduktive Methode und Methode der Generalisierung und Systematisierung des ausgewählten Materials und der erzielten Ergebnisse.

Das Material der Forschung besteht aus 60 metaphorischen Einheiten, die aus 21 deutschen publizistischen Texten zum Thema des russisch-ukrainischen Krieges entnommen und in Tabelle 2 im Anhang geordnet wurden.

Auf der Grundlage der Ergebnisse unserer Forschung können wir die folgende Bedeutung von Metaphern in deutschen publizistischen Texten zum Thema des russisch-ukrainischen Krieges formulieren: Präsentation von Informationen in zugänglicher und prägnanter Form, Beeinflussung des Empfängers, Erzeugung des gewünschten emotionalen Zustands, Erhöhung der Wirksamkeit und Bedeutung der Botschaft und Wecken der Aufmerksamkeit des Publikums.

Die praktische Bedeutung der Arbeit liegt in der Möglichkeit, die Ergebnisse der Forschung im Rahmen eines Kurses in deutscher Stilistik zu verwenden.

Die wissenschaftliche Neuheit der Ergebnisse liegt darin, dass in der Arbeit die in den zeitgenössischen deutschen publizistischen Texten verwendeten Metapherntypen identifiziert und klassifiziert wurden; die Funktionen der Metaphern bei der Beschreibung der Kriegssituation untersucht wurden; die häufigsten und am wenigsten häufigen Metapherntypen in den deutschen publizistischen Texten zum Thema des russisch-ukrainischen Krieges identifiziert wurden; die Annahme über die Bedeutung der Metaphern in den deutschen publizistischen Texten abgeleitet wurde.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Таблиця

Семантико-стилістичні типи метафор

МЕТАФОРА					
<i>Метафора- ОЖИВЛЕННЯ</i> перенесення ознак з живого на неживе, з живого на живе		<i>Метафора- ОПРЕДМЕЧУВАННЯ</i> перенесення ознак з неживого на живе, з неживого на неживе		<i>Метафора- СИНЕСТЕЗІЯ</i> перенесення ознак з однієї сенсорної сфери на іншу	
<i>Антропо метафора</i>	<i>Ботано метафора</i>			<i>Одоративна</i>	<i>Дактильна</i>
<i>Химеро метафора</i>	<i>Зоо метафора</i>			<i>Візуальна</i>	<i>Аудіальна</i>
				<i>Смакова</i>	<i>Кінестична</i>

Таблиця

Метафора	Вид метафори	Функція в тексті
<p>1. «EU-Ratspräsident Charles Michel befürwortet den Beitritt der Ukraine zur Europäischen Union zum Beginn des kommenden Jahrzehnts - allerdings unter Bedingungen. "Die Ukraine kann 2030 zur EU gehören, wenn beide Seiten ihre Hausaufgaben machen", sagte Michel dem Nachrichtenmagazin "Der Spiegel". Von der EU verlangt Michel unter anderem die Beschleunigung der "Entscheidungsprozesse". Mit der zügigen Aufnahme der Ukraine würde die EU auch "beweisen, dass sie geopolitisch handlungsfähig ist".» [41]</p>	<p>метафора-алегорія</p>	<p>комунікативна, популяризаторська, евфемістична, когнітивна</p>
<p>2. «Der ukrainische Präsident Wolodymyr Selenskyj hat nach einem Besuch in der nordostukrainischen Stadt Charkiw eine Stärkung der Region vor russischen Angriffen gefordert. "Es ist äußerst wichtig, dass Charkiw</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>комунікативна</p>

<p>trotz allem nicht nur durchhält, sondern dazu beiträgt, unseren gesamten Osten stark zu halten", sagte er dabei in seiner täglichen Videoansprache. Bei verschiedenen Treffen seien unter anderem die Minenräumung und der Schutz von Energieanlagen vor russischem Beschuss besprochen worden.» [41]</p>		
<p>3. «„Der russische Angriff gegen uns hat bereits begonnen“, sagte Strack-Zimmermann den Funke-Zeitungen und verwies auf Cyberangriffe, Spionage und gezielt ausgelöste Fluchtbewegungen. „Wir müssen uns darüber im klaren sein, dass uns der Krieg in der Ukraine unmittelbar betrifft.“ Wenn Putin erfolgreich sei, werde er „seine Raubzüge fortsetzen“, sagte Strack-Zimmermann mit Verweis auf Georgien und Moldau. Und wenn Putin meine, dass die Zeit gekommen sei, „wird er auch das Baltikum angreifen“.» [42]</p>	<p>метафора-алегорія</p>	<p>комунікативна, евфемістична</p>
<p>4. «Peking wolle weiter auf eigene Weise Dialog und Frieden</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>комунікативна</p>

fördern , sagte Mao.» [43]		
5. « China hatte schon zuvor betont , eine internationale Friedenskonferenz zu unterstützen.» [43]	метафора- метонімія	комунікативна
6. « Die Schweiz will am 15. und 16. Juni eine hochrangige internationale Ukraine-Friedenskonferenz abhalten .» [43]	метафора- метонімія	комунікативна
7. «Ein Mann, dessen Inneres spürbar leer ist und nur durch die Angst der anderen noch belebt werden kann .» [44]	метафора- персоніфікація	прагматична, зображальна, естетична
8. « Russland hat die Ukraine nach Angaben Kiews in der Nacht zu Samstag mit insgesamt hundert Drohnen und Raketen angegriffen . Die russische Armee habe 53 Raketen und 47 Kampfdrohnen abgefeuert, teilte die ukrainische Luftwaffe mit. 35 Raketen und 46 Drohnen seien von der Luftabwehr abgeschossen worden. Die russischen Angriffe zielten demnach auf wichtige Infrastruktur und Kraftwerke.» [45]	метафора- метонімія	комунікативна
9. « Die Lage in der Ukraine berührt uns mehr als andere Katastrophen – entsprechend groß	метафора- персоніфікація	прагматична, зображальна, естетична

<p>ist die Hilfsbereitschaft. Weil wir uns letztlich nur selbst helfen wollen?» [46]</p>		
<p>10. «Not aktiviert daher nicht notwendig Hilfe. Wird man vom Leid anderer erfasst wie von einer starken Flutwelle, so kann manchmal das eintreten, was man »personal distress« nennt: Man leidet derart mit, dass dieses Gefühl einen selbst in eine Art Notzustand bringt. Da hilft nur, die Ursache (und Wirkung) entweder helfend versuchen zu beheben – eine moralisch lobenswerte Handlung, etwa motiviert durch Mitleid. Oder den Blick abzuwenden – was grausam ist. Grausamkeit ist das Gegenteil von Solidarität und Empathie.» [46]</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>
<p>11. «Ein Krieg, der starke Empathie und Mitgefühl auslöst. Aber auch Angst. Er war vorhersehbar und kam doch so plötzlich und unerwartet.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>
<p>12. «Seit dem 24. Februar wird uns eine Art von Narration vor Augen geführt, die Menschen in Europa fassungslos und beinahe</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>

hilflos betroffen macht und niemanden mehr kaltlässt.» [46]		
13. «Es hat meines Erachtens unter anderem etwas mit unserer moralischen Vorstellungskraft zu tun, eine Antwort auf die Frage «Was soll ich tun?» zu finden. Und jetzt entfaltet sich vor unseren Augen ein reales, klar konturiertes Drama , bei dem wir nicht mehr nur Zuschauer:innen sind.» [46]	метафора-алегорія	комунікативна, евфемістична, когнітивна
14. « Europol warnt inzwischen Ukrainerinnen vor Menschenhändlern: Sie und ihre Kinder seien aus Sicht der Banden «ideale Opfer».» [46]	метафора- метонімія	комунікативна
15. «Mit anderen Worten: «Was, wenn mir das passieren würde?» können wir uns umso besser ausmalen, je anschaulicher uns eine Situation gemacht wird oder je mehr sie unsere Imaginationskraft bedient. Wobei wir natürlich in Film und Literatur auch in der Lage sind, uns in Monster, Aliens und Tiere hineinzusetzen. Doch meist sind diese vermenschlicht , auch das macht es leichter. Je ferner	метафора- персоніфікація	прагматична, зображальна, естетична

<p>oder je komplexer etwas ist, desto mehr imaginative Flexibilität müssen wir aufweisen.» [46]</p>		
<p>16. «Sein Denken scheint uns fremd und macht uns Angst.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>
<p>17. «Selenskyj dagegen schafft Nähe. Anders aber als Tolstoi, Shakespeare, »James Bond«, »Game of Thrones« oder »Homeland« – die das Welttheater fiktionalisieren und aus ästhetischer Distanz heraus konsumierbar und manchmal überhaupt erst verständlich machen –, haben wir es hier nun umgekehrt mit einer Realisierung zu tun, die nicht nur reale Angst und Leid produziert, sondern auch das Helfen überhaupt ermöglicht.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>
<p>18. «Bei Fiktionen ist es gerade die Unmöglichkeit des Eingreifens, die Genuss schafft.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>
<p>19. «Ein Ende des russischen Angriffskriegs ist nicht in Sicht, viele Soldaten sind schon fast zwei Jahre im Einsatz: Kiew will daher</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>комуникативна</p>

<p>500.000 weitere Männer einziehen. Bei Verstößen drohen zudem härtere Strafen.» [47]</p>		
<p>20. Energieexperten haben die Folgen der russischen Angriffe auf die Elektrizitätswerke untersucht. Einer von ihnen ist der Berliner Helmholtz-Forscher Georg Zachmann. Er fürchtet, dass die Stromversorgung der Ukraine im nächsten Winter zusammenbrechen könnte. Das berichtet der „Spiegel“. Demnach laufen die Atommeiler, die unter ukrainischer Verwaltung stehen, zwar weitgehend ungestört weiter, doch hat Moskau inzwischen mehr als 90 Prozent der Gas- und Kohlekraftwerke des Landes zerstört oder besetzt. » [48]</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>
<p>21. «Betroffen seien Anlagen zur Stromerzeugung und -Verteilung in den Gebieten Charkiw, Saporischschja, Lwiw und Kiew, meldete Energieminister Herman Haluschtschenko auf Facebook mit. Auch der größte Stromproduzent des Landes,</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>

<p>DTEK, teilte auf Telegram, zwei seiner Wärmekraftwerke seien beschädigt worden. Im Umland der Hauptstadt Kiew brach ein Brand in einem Objekt der kritischen Infrastruktur aus.» [49]</p>		
<p>22. «Wer begreifen will, wie aus dem für Musisches und Komik begabten Wowa jener Wolodymyr Selenskyj im Armeelook werden konnte, der nun seit mehr als vier Monaten an der Spitze seines Staats dem russischen Vernichtungsfeldzug trotz, der wird in Krywyj Rih fündig. Die Stahlstadt, in der der Präsident geboren wurde und aufwuchs, hat ihn geformt und gehärtet – das zumindest sagen jene, denen es darum geht, den Beitrag der Stadt zu dieser Erfolgsgeschichte hervorzuheben. Andere sehen vor allem das Verdienst der Person Selenskyj.» [50]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>
<p>23. «Man könnte sie »Warfluencer« oder »Kriegfluencer« nennen. Das sind zugegeben keine überdurchschnittlich eleganten</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>

<p>Worte, aber sie drücken aus, worum es geht. Soziale Medien sind ein eigenes Schlachtfeld geworden. Bei den Kriegen und Konflikten in Syrien, Kurdistan, der Ukraine seit 2014, Armenien, Mali, Afghanistan und vielen anderen Orten der Welt war das in den letzten zehn, fünfzehn Jahren auch schon so. Aber beim russischen Überfall auf die Ukraine ist der Krieg in und mit sozialen Medien auf eine völlig neue Größenordnung und Qualitätsstufe katapultiert worden. Am deutlichsten erkennbar ist das vielleicht am Warfluencer oder Kriegfluencer, einem neuen Typus des Social Media-Nutzers.» [51]</p>		
<p>24. «Während Selenskyj gerade zur globalen Widerstandssikone aufsteigt, fällt Putins Bildregime zunehmend in sich zusammen. Das verrät auch etwas über das Wesen von Macht.» [52]</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>
<p>25. «Dramatische Dunkelheit trifft auf perfekte Ausleuchtung: Der Besuch der US-Talker-Legende Letterman beim</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>

ukrainischen Präsidenten ist ein Gipfeltreffen – und ein Lehrstück über «Soft Power».» [53]		
26. « Dramatische Dunkelheit trifft auf perfekte Ausleuchtung : Der Besuch der US-Talker-Legende Letterman beim ukrainischen Präsidenten ist ein Gipfeltreffen – und ein Lehrstück über »Soft Power«.» [53]	метафори-символи	прагматична, зображальна, естетична
27. « Die Ukraine hat das bisher vor allem am 7. Januar gefeierte orthodoxe Weihnachtsfest mittlerweile auf den 25. Dezember verlegt .» [54]	метафора- метонімія	комунікативна
28. «Im Westen glaubten wenige, dass die Ukraine dem russischen Überfall standhalten würde . Doch der Präsident und seine Landsleute wehrten den Angriff auf Kiew ab. Wie er in den ersten Stunden des Krieges die richtigen Entscheidungen traf.» [55]	метафора- метонімія	комунікативна
29. « Ein Thema dominiert fast alle Talkrunden: der Krieg Russlands gegen die Ukraine. Ob Diskussionsrunden zur Zukunft der Globalisierung, Panels zur	метафора- персоніфікація	прагматична, зображальна

<p>Energiesicherheit, zur Währungspolitik oder zum Klimaschutz: Überall spielt der Krieg Russlands eine Rolle, werden die Folgen diskutiert.» [57]</p>		
<p>30. «Waffenlieferungen, der Erfolg von Sanktionen, die Nahrungskrise und unterbrochene Lieferketten: Das sind die Themen, über die Davos spricht. Natürlich gibt es aber auch Veranstaltungen zum Klimaschutz; es ist sehr offensichtlich, dass das Forum auch dieses Thema nicht aus den Augen verlieren will.» [57]</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>
<p>31. «Von Wellen der Solidarität und Hilfsbereitschaft ist die Rede. Zwar ist das nicht das erste Mal: Schon 2015 wurde die unvergleichliche Bereitschaft vieler Menschen zu helfen hervorgehoben, damals versuchte vor allem aus Syrien, aber auch dem Irak und aus Afghanistan eine rekordhohe Zahl an Geflüchteten das Zentrum Europas zu erreichen – und dabei ertranken und ertrinken viele vor unseren Augen.» [46]</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>

32. « Die Lage schafft insgesamt auch ein Klima der Angst und realen Bedrohung in Europa selbst.» [46]	метафора-персоніфікація	прагматична, зображальна
33. «Die Lage schafft insgesamt auch ein Klima der Angst und realen Bedrohung in Europa selbst.» [46]	метафора-символ	прагматична, зображальна, естетична
34. «Manche erkennen in dem derzeitigen Impuls eine Diskriminierung , weil es nun Frauen und Kinder statt Männer sind wie im Fall von Syrien.» [46]	метафора-символ	прагматична, зображальна, естетична
35. «Dass Wolodymyr Selenskyj Schauspieler, gar Komiker war, dass Wladimir Putin sich ohnehin in seiner Macht wie ein James-Bond-Kontrahent inszeniert und dass jede einzelne kämpfende Ukrainerin eine große, man möchte fast sagen: rührende Heldin im Kleinen repräsentiert, trägt zu dieser Dramatisierung bei. Davids und Davidas gegen Goliath , denen andere »Könige« zur Seite springen und eine notwendige Entmachtung des Tyrannen andeuten.» [46]	метафора-символ	прагматична, зображальна, естетична
36. «Putin dagegen ist der klare	метафора-аллегорія	комунікативна,

<p>Antipode. (Erinnert er nicht etwas an den zombieführenden Nachtkönig in »Game of Thrones«?) Er generiert Antipathie, Wut, Angst, Empörung, Unverständnis. Auch in ihn versetzen wir uns hinein, changierend zwischen Fassungslosigkeit und Faszination. Bis zu einem gewissen Grad – denn bei Putin greift eher, was man in Fiktionstheorien imaginativen Widerstand gegenüber unmoralischen Charakteren nennt: Man kann und will sich nicht so weit in eine solche Perspektive hineinversetzen, dass man sie am Ende noch zu sehr verstünde; gleichzeitig muss man aber auch wissen, wie so ein Mensch tickt.» [46]</p>		евфемістична
<p>37. «Die Realität dagegen verbietet den Genuss.» [46]</p>	метафора-персоніфікація	прагматична, зображальна
<p>38. «Nun, zum einen wurde auch dort von einer «Welle der Empathie und Hilfsbereitschaft» gesprochen. Zum anderen aber ist wohl die Solidarität und Hilfe in</p>	метафора-символ	прагматична, зображальна, естетична

<p>diesem Fall noch stärker oder ganz anders. Das mag verschiedene Gründe haben. Einer ist, dass die eben erwähnten Identifikationsfiguren, Helden und Antihelden, durch das Setting an sich viel deutlicher sind. Kenternde Boote mit Geflüchteten aus Syrien, dem Irak und Afghanistan konnten da vergleichsweise wie ein dramatischer Katastrophenfilm wirken. Viele waren moralisch überfordert oder wie gelähmt, weil sie das betrachtete Leid überwältigt hat.» [46]</p>		
<p>39. «Das soll nicht heißen, dass die Helfenden nun nur helfen, weil sie das Ganze wie eine spannende Serie schauen. Oder weil Bücher zu lesen hilfsbereit macht. Aber die Kraft dieser Kulturpraktiken ist auch nicht zu unterschätzen. Viele Geisteswissenschaftler:innen und Psycholog:innen gehen davon aus, dass Fiktionen und Narrationen die Empathie schulen, indem sie Perspektivenwechsel einfordern.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>

<p>40. «Uns werden auch andere Ungerechtigkeiten auf der Welt durch Film, Literatur, journalistische Reportagen und Dokumentationen nahegebracht. Es sind jetzt die besonders klaren Konturen und Protagonisten, die relativ klar abgesteckten Rollen Europas und der USA. Das ganze Setting. Bürger werden darin selbst zu verantwortlichen Akteuren – nicht zuletzt auch, wenn sie abwägen müssen zwischen eigenen wirtschaftlichen Konsequenzen und der Rettung eines Landes.» [46]</p>	<p>метафора-алегорія</p>	<p>комунікативна</p>
<p>41. «Mit unserer Hilfe und Solidarität zeigen wir dem «Bösen»: dass uns der Krieg nicht gleichgültig ist und wir so viel tun, wie wir können. Aus Angst, Mitgefühl, Solidarität und Vertrautheit. Vielleicht auch aus Egozentrik. Diskriminierungen können wir kaum vermeiden, sollten sie aber reflektieren. Hilfe ebenso wie Empathie geschehen nicht von einem unparteilichen Standpunkt, den Blick von</p>	<p>метафора-алегорія</p>	<p>комунікативна, евфемістична</p>

<p>Nirgendwo gibt es nicht. Wir sind immer irgendwie persönlich perspektivisch eingebunden. Schon ob wir unser eigenes ertrinkendes Kind oder den fremden Mann vor uns retten, wirft die Frage der Parteilichkeit auf.» [46]</p>		
<p>42. «In einer Weihnachtsbotschaft hat sich der ukrainische Präsident Wolodymyr Selenskyj an seine Landsleute gewandt. »Am Ende wird die Dunkelheit verlieren. Das Böse wird besiegt«, sagte Selenskyj in einer am Sonntag veröffentlichten Videobotschaft. An den Feiertagen bete das ganze Land zusammen, sagte Selenskyj. »Für unsere Freiheit. Für unseren Sieg. Für unsere Ukraine.«» [54]</p>	<p>метафори-алегорії</p>	<p>комунікативна, евфемістична</p>
<p>43. «Krywyj Rih gilt als Stadt mit stählernem Kern. Tatsächlich gibt es sie hier noch, die Bilder wie zu Sowjetzeiten: Männer, die zehn Stunden täglich am Hochofen stehen; werktätige Frauen, die abends zwischen Hochhausschluchten heimwärts hasten. Bilder aus einer Welt, die</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>

<p>von Eisenerz, Koks und Stahl geprägt ist.» [50]</p>		
<p>44. «Hier können wir – man möchte sagen: endlich – auch handeln, sind nicht nur Zuschauer, sondern Akteure, Teilnehmer. Können gegen die Ungerechtigkeit auf irgendeine Weise vorgehen, die eben eine ganz klar konturierte Gruppe von Menschen betrifft. Sagt man eigentlich, dass die Ästhetik moralisch entlasten kann – weil man eben nicht James Bond zur Seite springen kann –, entlastet nun die Realität: Wir sind in der Lage, etwas zu tun, statt nur zuzuschauen.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>
<p>45. «Hier können wir – man möchte sagen: endlich – auch handeln, sind nicht nur Zuschauer, sondern Akteure, Teilnehmer. Können gegen die Ungerechtigkeit auf irgendeine Weise vorgehen, die eben eine ganz klar konturierte Gruppe von Menschen betrifft. Sagt man eigentlich, dass die Ästhetik moralisch entlasten kann – weil man eben nicht James Bond zur Seite springen kann –,</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>

entlastet nun die Realität: Wir sind in der Lage, etwas zu tun, statt nur zuzuschauen.» [46]		
46. «Weil das Ganze an ein narratives Setting erinnert, wie wir es von zahlreichen fiktionalen Stoffen kennen. Es ist nicht zu unterschätzen, wie sehr wir daran gewöhnt sind. Der Unterschied ist, dass es dieses Mal real ist, und das feuert unsere Hilfsbereitschaft sogar noch an.» [46]	метафора- персоніфікація	прагматична, зображальна
47. «Es kursieren beschämende Tweets in den sozialen Medien, ein brasilianischer Politiker soll in einer Sprachnachricht wartende geflüchtete Frauen als »Gottheiten« bezeichnen und gesagt haben...» [46]	метафора- персоніфікація	прагматична, зображальна
48. «Eine viel gehörte Kritik geht dahin, dass Helfende selbst davon profitieren. Nicht nur im Sinne eines Ventils für die Hilfslosigkeit . Sondern weil sie sich gut damit fühlen.» [46]	метафора-символ	прагматична, зображальна, естетична
49. «Für viele wirkt dabei die goldene Regel (oder philosophisch: der kategorische	метафора- опредмечування	комунікативна, популяризаторська, евфемістична,

<p>Imperativ): Was wenn uns das passieren würde, wollten wir dann nicht auch, dass andere uns helfen? Das ist einerseits eine kluge Regel. Andererseits klingt sie auch egozentrisch.» [46]</p>		<p>КОГНІТИВНА</p>
<p>50. «Dabei bewirkt Helfen nicht nur bei den Betroffenen etwas. Sie bietet vielen Helfenden eine Entlastung der eigenen Bedrohungsangst, verändert den Blick: Wer sich empathisch auf andere einstellt, dessen Aufmerksamkeit ist auf deren Belange gerichtet, im Idealfall nicht egozentrisch auf die eigene potenzielle Bedrohung und Verletzlichkeit konzentriert, sondern auf den anderen und dessen aktuelle Lage.» [46]</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>
<p>51. «Der reale Selenskyj tut derweil alles, damit sich der Tagtraum aus Folge 23 nicht erfüllt. Er taucht mal da, mal dort auf, ein Irrlicht der Weltgeschichte.» [44]</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>
<p>52. «Während Putin angewidert erstarrt, sich demonstrativ nicht mehr bewegt, dafür aber alle</p>	<p>метафора-символ</p>	<p>прагматична, зображальна, естетична</p>

<p>anderen in Panik versetzt: eine Palastexistenz, umgeben vom Kranz ihrer Vorkoster.» [44]</p>		
<p>53. «Zugleich betonte der Belgier, dass es weder für die Ukraine noch für die EU-Beitrittskandidaten - neben der Türkei sind dies fünf Westbalkanstaaten und die Republik Moldau - politischen Rabatt geben wird. "Die Ukraine und die anderen Beitrittskandidaten müssen Reformen umsetzen, Korruption bekämpfen und die rechtlichen Voraussetzungen erfüllen", sagte Michel. Dennoch dürfe die EU jetzt "keine Zeit mehr vertrödeln", da etwa auf dem Westbalkan der Einfluss Russlands und Chinas immer größer werde.» [41]</p>	<p>метафора-алегорія</p>	<p>комунікативна, популяризаторська, евфемістична, когнітивна</p>
<p>54. «Die Menschen, mit denen wir geredet haben, konnten am Morgen des 24. Februar nicht ahnen, ob sie und ihr Land den Ansturm der russischen Armee überstehen würden. Am Abend dieses längsten Tages in der Geschichte des unabhängigen</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>комунікативна</p>

<p>Staates war immerhin eines klar: Die Ukraine gibt nicht auf.» [56]</p>		
<p>55. «Selenskyj habe «uns unmittelbar davon in Kenntnis gesetzt, dass es schwere Kampfhandlungen auf dem Gebiet der Ukraine gibt», sagte Nehammer bei einem Besuch des bayerischen Ministerpräsidenten Markus Söder (CSU). Es gebe viele Verletzte und Tote. Der ukrainische Präsident «ersucht Europa und die Welt um Hilfe und fürchtet um die Existenz seines Landes», sagte Nehammer.» [58]</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>
<p>56. «Der größte Unterschied liegt nicht in den 25 Jahren Altersunterschied zwischen Putin und Selenskyj. Auch nicht darin, dass der eine einer Großmacht mit Atomraketen vorsteht und der andere einem Land, das seine Nuklearwaffen vor knapp 30 Jahren freiwillig abgegeben hat. Oder darin, dass Selenskyj um sein Leben fürchten muss, seit der enthemmte Kriegsherr in Moskau Marschflugkörper auf ukrainische</p>	<p>метафори-алегорії</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА, ЕВФЕМІСТИЧНА</p>

<p>Städte schießen lässt. Der Unterschied besteht darin, dass der eine wie ein einsamer Tyrann wirkt und der andere wie ein fröhlicher David, der gegen Goliath zu Felde zieht.» [59]</p>		
<p>57. «Präsident Wolodymyr Selenskyj hat anlässlich des Unabhängigkeitstags den Kampfeswillen der Ukraine betont. USA und Großbritannien kündigen neue Militärhilfen an.» [60]</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>
<p>58. «DIE ZEIT: Präsident Selenskyj, vor fast vier Monaten hat Russland die Ukraine überfallen. Es ist noch kein Ende des Krieges in Sicht, die Zahl der ukrainischen Opfer ist schockierend hoch. Laut einem Bericht des britischen Guardian sterben täglich rund 150 Ukrainer an der Front, 800 werden verwundet. Wie lange können Sie und Ihr Land noch durchhalten?» [61]</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>
<p>59. «Selenskyj: Es wäre fatal, wenn der Krieg zur Normalität würde. Unsere Bemühungen in</p>	<p>метафора- персоніфікація</p>	<p>прагматична, зображальна</p>

<p>diesem Krieg schützen doch ganz Europa. Davon bin ich überzeugt.» [61]</p>		
<p>60. «Selenskyj: Russland wollte sich nie nur auf die Ukraine beschränken. Die baltischen Länder, auch Polen, Moldau, selbst andere Länder Mitteleuropas – sie alle sind bedroht. Es ist doch für alle in Europa klüger, uns jetzt zu helfen, damit man nicht später weitere Nationen verteidigen muss.» [61]</p>	<p>метафора- метонімія</p>	<p>КОМУНІКАТИВНА</p>